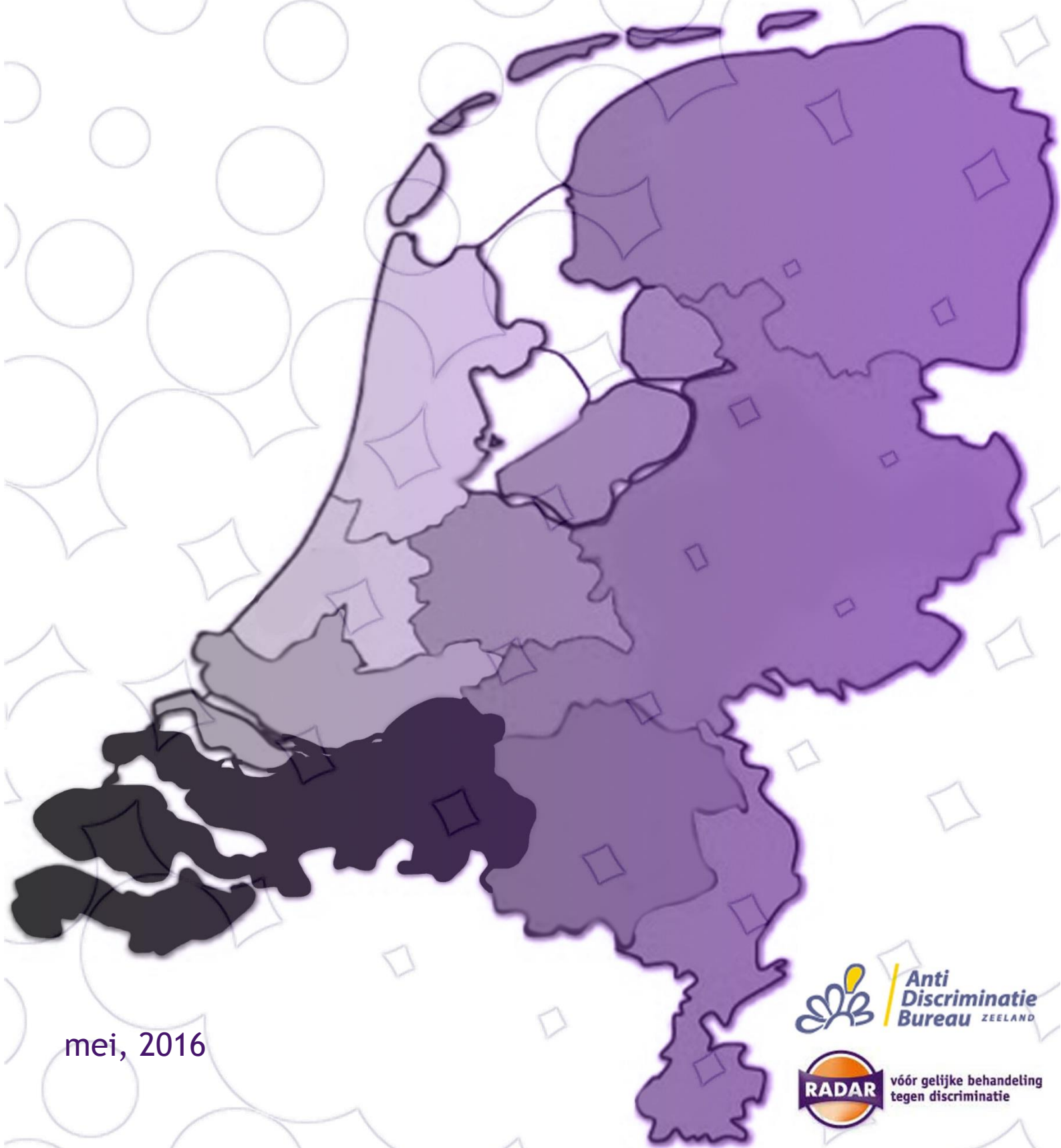

JAARRAPPORT DISCRIMINATIE 2015

Over discriminatie in de politie-eenheid
Zeeland en West-Brabant

mei, 2016

 **Anti
Discriminatie
Bureau** ZEELAND

 RADAR vóór gelijke behandeling
tegen discriminatie

Colofon

Tekst

Simone Kroes, Saskia van Bon, Manu van der Linden

Uitgave

Anti Discriminatie Bureau Zeeland
Stationspark 29c
4462 DZ Goes
t: 0113-397171
e: info@adbzeeland.nl
w: www.adbzeeland.nl

RADAR, voor gelijke behandeling tegen discriminatie
Spoorlaan 432
5038 CX Tilburg

t: 013-8200212
e: info@radar.nl
w: www.radar.nl

Goes/Rotterdam, 2016

Deze uitgave is tot stand gekomen met dank aan de politie-eenheid Zeeland-West-Brabant, de nationale politie en het College voor de Rechten van de Mens. ADB Zeeland en RADAR zijn verantwoordelijk voor de presentatie en analyse van de door deze organisaties aangeleverde gegevens.

Het rapport vormt onderdeel van een landelijk project, gefinancierd door het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Het doel van dit project is om gemeenten, politie en andere partijen met interventiebevoegdheid optimaal te informeren over discriminatie en concrete handreikingen te bieden voor de aanpak ervan. Over zeven politie-eenheden zijn jaarrapporten gemaakt door antidiscriminatievoorzieningen (ADV's).

Inhoud

Conclusie en aanbevelingen	4
Inleiding	8
Hoofdstuk 1 Omvang en aard van geregistreeerde discriminatie in vogelvlucht	9
1.1 Totaal aantal meldingen en registraties van discriminatie-incidenten	9
1.2 Discriminatie: hoe, wat, waar?	11
1.3 De cijfers en het topje van de ijsberg	14
Hoofdstuk 2 Aandacht voor de lokale situatie	15
2.1 Meldingen bij de ADV's	15
2.2 Registraties bij de politie	19
Hoofdstuk 3 Vluchtelingen	20
3.1 Vluchtelingenstroom naar Nederland	21
3.2 Maatschappelijk klimaat in Nederland	21
3.3 Discriminatie van vluchtelingen	22
3.4 Incidenten en positieve initiatieven in de media	22
3.5 Zeeuwse gemeenten over de opvang van vluchtelingen	24
Hoofdstuk 4 Discriminatie van lhbt's	26
4.1 Meldingen en aangiftes	26
4.2 Roze in Blauw	27
Bijlage 1 Toelichting op gebruikte bronnen en gegevens in dit rapport	28
Bijlage 2 De tabellen	31
1. Omvang van gemelde discriminatie-ervaringen in Zeeland-West-Brabant	31
2. Cijfers ADB Zeeland, RADAR en andere adv's	32
3. Cijfers Politie-eenheid Zeeland-West-Brabant	40
4. Cijfers College voor de Rechten van de Mens over Zeeland-West-Brabant	46

Conclusie en aanbevelingen

2015 was een roerig jaar, ook in Zeeland-West-Brabant. De toestroom van vluchtelingen en de gevraagde bijdrage van Nederlandse gemeenten om te zorgen voor voldoende opvanglocaties, alsmede de aanslagen in Parijs, waren belangrijke triggerfactoren voor toenemende maatschappelijke spanningen. Niet zelden uitte die spanningen zich in de vorm van racistische en xenofobische uitingen, onder meer in sociale media.

Beeld bij antidiscrimatievoorzieningen (ADV's) in grote lijnen hetzelfde als 2014

Toch tonen de door de ADV's geregistreerde discriminatiemeldingen in de politie-eenheid Zeeland-West-Brabant nauwelijks een ander beeld dan voorgaande jaren. Zo was en blijft discriminatie op grond van ras bij de ADV's de meest gemelde vorm van discriminatie. Ook blijft de arbeidsmarkt het maatschappelijke terrein waarover de meeste meldingen van discriminatie binnenkomen.

Wel is het aantal meldingen over discriminatie in het onderwijs gestegen. Verder valt op dat er relatief veel meldingen waren over collectieve voorzieningen (waaronder gezondheidszorg), overheid(sdiensten) en andere instanties die van overheidswege zijn geregeld (zoals het UWV). Uit de meldingen blijkt meer dan eens dat (autochtone) melders zich achtergesteld voelen ten opzichte van andere burgers. In 2015 groeit dit sentiment onder delen van de bevolking als gevolg van de instroom van vluchtelingen voor wie in de perceptie 'alles geregeld wordt'.

Meer registraties discriminatie van moslims

De weerstand tegen de instroom van vluchtelingen richt zich meer en meer tegen de islamitische achtergrond van het overgrote deel van de vluchtelingen. Vrees voor aanslagen zoals in Parijs en Brussel, en de angst dat zich IS-aanhangers onder de vluchtelingen bevinden, versterken dit nog. Het anti-moslimsentiment dat zich steeds prominenter aftekent, raakt ook Nederlandse moslims. In de politieregistraties wordt dat weerspiegeld: het aantal incidenten op grond van het islamitische geloof steeg van 20 in 2014 naar 37 in 2015.

Landelijk ontvingen de ADV's 45% meer meldingen over discriminatie van moslims vanwege hun geloof. Opmerkelijk genoeg was er bij de ADV's in Zeeland-West-Brabant nauwelijks sprake van een stijging. Wel gaat ook hier ongeveer driekwart van alle meldingen van godsdienstdiscriminatie over de islam (15 in 2015, waarvan 6 in Tilburg).

Landelijk en lokaal zijn verschillende meldpunten¹ opgericht waar moslims discriminatie kunnen melden. Dit omdat moslims niet makkelijk de stap zetten naar politie en ADV's, maar wel vaak met discriminatie worden geconfronteerd.² Veel meldingen bij deze meldpunten komen nooit bij politie of ADV terecht en leiden niet tot strafrechtelijke of andere afhandeling.

Discriminatie van moslims manifesteert zich ook duidelijk op internet en in sociale media: naar aanleiding van de aanslagen in Parijs en het maatschappelijke debat over vluchtelingen ontving het landelijke Meldpunt voor Internet Discriminatie (MiND) veel meldingen van discriminatie op grond van het islamitische geloof.

Aanbeveling politie: Zoek samenwerking met specialistische meldpunten voor moslimdiscriminatie om de doorstroom van meldingen naar de politie te bevorderen. Moslims noemen gebrek aan vertrouwen in de politie als een van de redenen om een discriminatie-incident niet te melden bij de politie.³

¹ Bijvoorbeeld <https://www.meldislamofobie.org/> (landelijk); <https://nl-nl.facebook.com/SPIOR> (Rotterdam).

² I. Abaâziz, Jaarrapport 2015 : Meld Islamofobie!, S.L. : Meld Islamofobie!, 2016 en Andriessen, I., Fernee, H., & Wittebrood, K. (2014). Ervaren discriminatie in Nederland. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.

³ I. Abaâziz, Jaarrapport 2015 : Meld Islamofobie!, S.L. : Meld Islamofobie!, 2016.

Samenwerking met een meldpunt kan helpen om de drempel naar de politie voor deze groep te verlagen. Ook de ADV kan hier een rol in hebben. De hieronder beschreven aanpak van Roze in Blauw zou ook kunnen worden ingezet bij discriminatie-incidenten tegen moslims. Op deze manier laat de politie zien dat ze de aanpak van moslimdiscriminatie serieus neemt.

Vluchtelingen zijn een kwetsbare groep

Naast een groot aantal positieve initiatieven van inwoners van Zeeuwse en Brabantse gemeenten om vluchtelingen welkom te heten en te steunen, is er ook verzet tegen de komst van asielzoekerscentra (azc's) in Zeeland-West-Brabant. Steenbergen komt volop in het nieuws na een onrustig verlopen inspraakavond over de mogelijke vestiging van een azc en er vinden, verspreid over de politie-eenheid, verschillende incidenten plaats.

Ondanks vele xenofobische en anti-islamuitingen die in de (sociale) media opduiken in de discussie over azc's en vluchtelingen, hebben de politie- en ADV's nauwelijks discriminatie-incidenten tegen vluchtelingen geregistreerd. Dat is zowel in Zeeland-West-Brabant als landelijk het geval. Vermoedelijk wordt discriminatie weinig gemeld door deze groep, vanwege hun beperkte kennis van de Nederlandse taal en de in Nederland geldende wetten en procedures. Bovendien bestaat onder een groot deel van de vluchtelingen mogelijk een gebrek aan vertrouwen in autoriteiten en hebben zij daarnaast andere problemen, die hun aandacht vragen.

Asielzoekers en ook statushouders zijn kwetsbare groepen als het gaat om discriminatie. Enerzijds vanwege de vijandige houding jegens deze groepen onder een deel van de bevolking, die door de prominente aandacht in de media mogelijk een legitimerend of zelfs versterkend effect heeft op discriminatie van deze groep. Anderzijds zijn deze nieuwkomers in Nederland weinig weerbaar tegen discriminatie.

Aanbeveling politie: investeer in contacten met vluchtelingen in opvanglocaties en met statushouders die nieuw in de wijk geplaatst worden. Laat weten dat de politie hen kan bijstaan wanneer hun veiligheid in het geding is en wanneer zij discriminatoir bejegend worden.

Aanbeveling gemeenten: vergroot de weerbaarheid van asielzoekers en statushouders binnen uw gemeente door voorlichting te geven over discriminatie en rechten, eventueel geplaatst binnen een breder kader van mensenrechten en de Nederlandse grondwet. Geef hierbij ook praktische informatie over het melden van discriminatie. Houd bij de voorlichting rekening met het gebrek aan kennis van de Nederlandse taal: bied informatie in begrijpelijke taal, eventueel meertalig of zorg dat bij een bijeenkomst tolken aanwezig zijn. Maak informatie op verschillende manieren toegankelijk, bijvoorbeeld online, maar ook offline op locaties waar deze doelgroep regelmatig komt. De ADV kan u hierbij ondersteunen.

Grote toename politieregistraties van discriminatie op grond van seksuele gerichtheid

Het aantal door de politie geregistreerde discriminatie-incidenten in Zeeland-West-Brabant is met ongeveer een derde toegenomen ten opzichte van 2014 (van 484 in 2014 naar 633 in 2015). Deze stijging is vrijwel geheel te herleiden naar een grote toename van het aantal registraties van discriminatie op grond van seksuele gerichtheid. Dit is in 2015 zelfs de meest geregistreerde discriminatiegrond bij de politie (meer dan de helft van alle discriminatie-incidenten). Dit levert een atypisch beeld op: door de jaren heen is ras namelijk vrijwel zonder uitzondering de grootste discriminatiegrond in de politieregistraties.

De politie vermoedt dat de verhoogde inzet van in discriminatie gespecialiseerde medewerkers en daarnaast de versterking van het lhbt-netwerk Roze in Blauw in Zeeland-West-Brabant mogelijk hebben bijgedragen aan de

stijging. In discriminatie gespecialiseerde medewerkers hebben sinds het laatste kwartaal van 2014 veelvuldig contact gezocht met mensen die (mogelijk) slachtoffer waren van discriminatie. Hiertoe gebruikten ze een overzicht van relevante zaken uit het registratiesysteem van de politie. Het doel van het contact was enerzijds om aanvullende informatie te vergaren waarmee het discriminatoire aspect van een zaak goed onderbouwd kan worden. Anderzijds werd gevraagd naar het verloop van het aangifte- en afhandelingsproces.

Met deze werkwijze wil de politie laten zien dat zij discriminatie en de aanpak ervan serieus neemt, wat ook de meldingsbereidheid onder slachtoffers kan vergroten. De cijfers over 2015 zijn mogelijk een indicatie dat er al effecten van deze inzet in combinatie met de versterking van Roze in Blauw in Zeeland en West-Brabant zichtbaar zijn. De opvallende stijging van discriminatie-incidenten op grond van seksuele gerichtheid kan er echter ook op wijzen dat zich in 2015 meer incidenten voordeden dan in voorgaande jaren. De voor dit rapport beschikbare politiegegevens bieden maar beperkte informatie over incidenten, waardoor het niet mogelijk is dieper in te gaan op de aard van deze incidenten.

Aanbeveling politie: Onderzoek waar de vele geregistreerde discriminatie-incidenten op grond van seksuele gerichtheid precies over gaan. Dat kan met behulp van een raadpleging in de BVH. Hierin zijn mogelijk patronen te ontdekken die direct bruikbaar zijn voor de aanpak van discriminatie van lhbt's, bijvoorbeeld in specifieke gemeenten. Dergelijk dossieronderzoek kan ook inzicht bieden in de oorzaak van de forse stijging in 2015.

Daling meldingen bij ADV's

In 2015 ontvingen de ADV's in Zeeland-West-Brabant samen 302 meldingen van discriminatie, ruim 70 minder dan in 2014. Deze daling is een landelijk fenomeen. Het is onbekend wat de oorzaak hiervan is. Misschien zijn inwoners minder goed bekend met de ADV's, nu er in recente jaren meer kleine meldpunten zijn opgericht. Wellicht heeft het (ook) te maken met toegenomen cynisme dan wel aanvaarding ("het hoort er nou eenmaal bij") of negatieve verwachtingen ten aanzien van het indienen van een klacht ("melden helpt toch niet"). Een andere aannemelijke verklaring is dat discriminatie-ervaringen steeds vaker besproken worden op sociale media, waarna potentiële melders minder noodzaak voelen om contact op te nemen met een ADV. Er is geen reden om aan te nemen dat het verminderde aantal meldingen duidt op een afname van het aantal discriminatie-ervaringen. Dat wordt onderstreept door het toegenomen aantal politieregistraties van discriminatie.

Aanbeveling gemeenten: Zet actief in op communicatie met als doel de bekendheid van de ADV te vergroten en inwoners aan te sporen om discriminatie te melden.

Aanbeveling gemeenten: Train medewerkers in het herkennen en signaleren van discriminatie en hoe te handelen wanneer er sprake kan zijn van discriminatie. De ADV kan u hierbij helpen.

Aanbeveling gemeenten en politie: zoek samenwerking met organisaties waarvan de achterban behoort tot groepen die kwetsbaar zijn voor discriminatie. Deze organisaties kunnen een 'portalfunctie' vervullen en mensen met een discriminatie-ervaring doorverwijzen naar ADV of politie voor klachtbehandeling/aangifte.

Aanbeveling ADV's: Maak actief contact met groepen waarvan bekend is dat de onderrapportage er relatief groot is (bijvoorbeeld moslims, lhbt's). Ervaringen met onderzoeksprojecten uit het verleden

leren dat slachtoffers van discriminatie uit deze groepen hun ervaring soms eerder met de ADV delen wanneer zij gevraagd worden.

Relatief veel geregistreerde discriminatie in kleine gemeenten

Grote steden als Tilburg en Breda kennen in absolute zin de meeste registraties bij ADV en politie. Het ligt in de lijn der verwachting dat ook gemeten naar het aantal inwoners de meeste registraties zijn toe te schrijven aan de grote steden. Immers, in grotere steden zijn meer voorzieningen die ook de regio bedienen, mensen van buiten de stad komen er voor werk of recreatie, en er is bijgevolg meer menselijke interactie waarin discriminatie zich kan voordoen. Wanneer we kijken naar het aantal registraties in verhouding tot het aantal inwoners van gemeenten, dan zien we echter iets anders.

Een aantal kleinere gemeenten blijkt een verrassend hoog aantal geregistreerde incidenten te hebben naar rato van het aantal inwoners. Goes valt erg op als gemeente die de lijst aanvoert bij zowel ADV- als politieregistraties. De zichtbaarheid van ADB Zeeland, dat is gevestigd in Goes, is hierin mogelijk een factor van betekenis. Andere kleine gemeenten die een opvallend hoog aantal politieregistraties per duizend inwoners kennen, zijn Werkendam, Hulst, Terneuzen en Geertruidenberg. Waar het gaat om ADV-meldingen scoren Waalwijk, Middelburg en Steenbergen relatief hoog. Zoals gezegd was er in Steenbergen veel te doen om de komst van een azc. RADAR ontving 2 meldingen over racisme in de context van die kwestie. Ook Bergen op Zoom, hoewel wat groter, springt eruit met een stijging van 28 politieregistraties in 2014 naar 45 in 2015.

Aanbeveling gemeenten: Zet anti-discriminatie hoog op de politieke agenda. De veronderstelling bestaat misschien dat discriminatie het probleem is van grote gemeenten. Discriminatiegegevens laten echter zien dat dit beeld niet klopt. In deze tijden van groeiende maatschappelijke spanningen en met de aanhoudende instroom van vluchtelingen in Nederland, staan zowel grote als kleinere gemeenten voor de belangrijke uitdaging om al hun inwoners, en met name de meest kwetsbare groepen, te beschermen tegen discriminatie.

Inleiding

Dagelijks worden mensen in onze samenleving met discriminatie geconfronteerd. Op allerlei plekken en op allerlei momenten. Discriminatie wordt lang niet altijd herkend. En als het wel wordt herkend, dan wordt het niet altijd onderkend - door het slachtoffer of door anderen. Voor het slachtoffer zelf kan meespelen dat als het al de zoveelste keer is dat je wordt afgewezen om wie je bent of tot welke groep je behoort (of vermeend wordt te behoren), het soms makkelijker is om er maar niet te lang bij stil te staan. Hoe dan ook is discriminatie niet zonder gevolgen. Het betekent niet alleen dat de kansen, mogelijkheden en het welbevinden van mensen worden geschaad, maar ook dat bijvoorbeeld op de arbeidsmarkt niet altijd de beste werknemer de baan krijgt. Uiteindelijk hebben we er allemaal last van.

In dit rapport geven de antidiscriminatievoorzieningen (ADV's) ADB Zeeland en RADAR een beeld van geregistreerde discriminatie-incidenten in de politie-eenheid Zeeland-West-Brabant. Hiervoor werken we samen met de politie en het College voor de Rechten van de Mens. De gemeenten die een eigen ADV hebben en die niet zijn aangesloten bij ADB Zeeland of RADAR, hebben hun jaarcijfers aangeleverd voor dit rapport.⁴ Waar mogelijk worden de gegevens vergeleken met die van het jaar 2014. In hoofdstuk 1 worden de gegevens op hoofdlijnen gepresenteerd. Daarna volgen hoofdstukken over de lokale situatie, vluchtelingen en discriminatie van lesbiennes, homoseksuele mannen, biseksuelen en transgenders (lhbt's). In Bijlage 1 staat een uitgebreide toelichting op de registraties van de verschillende instanties. In Bijlage 2 zijn de tabellen met alle cijfers te vinden.

⁴ De gemeenten die niet zijn aangesloten bij ADB Zeeland of RADAR en die gegevens hebben aangeleverd voor dit rapport zijn: Drimmelen, Rucphen, Waalwijk en Woensdrecht. Loon op Zand en Zundert zijn niet vertegenwoordigd in dit rapport.

Hoofdstuk 1 Omvang en aard van geregistreerde discriminatie in vogelvlucht

1.1 Totaal aantal meldingen en registraties van discriminatie-incidenten

In 2015 krijgen de antidiscriminatievoorzieningen (hierna: ADV's) in Zeeland-West-Brabant samen 302 meldingen binnen van discriminatie-ervaringen van inwoners van dit gebied.⁵ Zoals in onderstaande figuur is af te lezen, zijn het er ruim 70 minder dan vorig jaar. De 241 meldingen die in 2014 in een paar dagen tijd binnenkwamen over de PVV-verkiezingsavond (het oproepen tot 'minder Marokkanen') zijn hierbij omwille van de vergelijkbaarheid niet meegeteld. De daling van het aantal meldingen in 2015 bij ADV's is een landelijk fenomeen.⁶ Omdat het niet is onderzocht, is het gissen naar de redenen hiervoor. Mogelijke verklaringen zijn dat slachtoffers het idee hebben dat "discriminatie er nu eenmaal bij hoort" of het gevoel hebben dat "melden toch niet helpt". Ook de onbekendheid van de ADV's, die kan zijn toegenomen doordat er steeds meer kleine ADV's zijn, kan een rol spelen. Daarnaast is discriminatie steeds vaker onderwerp van een maatschappelijke discussie - ook op sociale media. Steeds meer mensen delen hun ervaringen op sociale media en mogelijk neemt de respons die zij daar krijgen voor hen de noodzaak weg om die ervaring nog bij een ADV te melden.

In tegenstelling tot de ADV's is het aantal registraties van discriminatie-incidenten bij de politie juist toegenomen. In 2015 gaat het om 633 incidenten met een discriminatoir aspect die na een gerichte zoekactie in het registratiesysteem van de politie zijn gevonden.⁷ Het betreft zowel meldingen als aangiften van incidenten die zich afspeelden in Zeeland-West-Brabant. Daarbij gaat het niet alleen om meldingen of aangiften van discriminatie, maar bijvoorbeeld ook om een ruzie in het verkeer waarna het slachtoffer aangifte doet van mishandeling en daarbij vertelt dat hij of zij discriminerend is bejegend. Waar de daling van het aantal meldingen bij ADV's onder meer te maken kan hebben met een afgenomen meldingsbereidheid van slachtoffers, werkt dit bij de politieregistraties anders. Alle door politieagenten gerapporteerde (meldingen, aangiften en eigen waarnemingen van) incidenten zijn doorzocht op kenmerken van discriminatie. Slechts bij een deel van deze incidenten heeft het slachtoffer ook expliciet melding of aangifte gedaan van discriminatie. Met andere woorden betekent dit dat het aantal registraties van de politie minder afhankelijk is van het initiatief van slachtoffers om discriminatie (expliciet) te melden. De stijging van het aantal politieregistraties in veel gemeenten onderstreept dat het niet aannemelijk is dat het aantal discriminatie-incidenten gedaald is, ook al zijn er minder meldingen bij de ADV's.

In 2014 werden er 149 incidenten minder gevonden. Helemaal vergelijkbaar zijn deze aantallen niet. Bij de politie wordt op landelijk niveau gewerkt aan een verbeterde screening van discriminatie-incidenten. De verbeteringen die in 2015 zijn doorgevoerd, hebben consequenties voor de vergelijkbaarheid van de cijfers met eerdere jaren. Het is dus lastig om op basis van deze informatie conclusies te trekken. Wachten is het bovendien op het verschijnen van het rapport waarin de landelijke cijfers worden gepresenteerd. Het is namelijk de vraag of de toename in Zeeland-West-Brabant wordt weerspiegeld in het landelijke beeld.

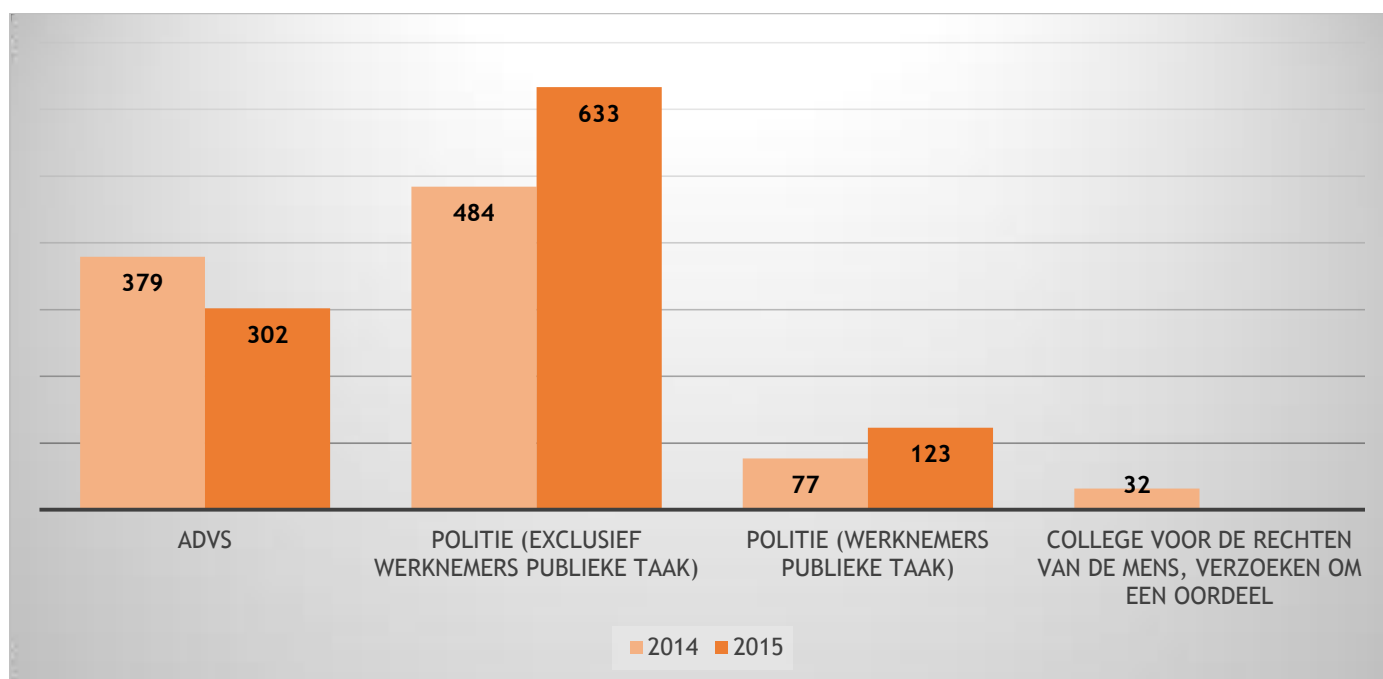
⁵ Aantal meldingen in 2015 bij ADB Zeeland: 88, RADAR: 191, Drimmelen: 1, Rucphen: 0, Waalwijk: 22, Woensdrecht: 0. Van Loon op Zand en Zundert ontbreken gegevens in dit rapport.

⁶ Dinsbach, W. et al. (2016). *Kerncijfers 2015. Landelijk overzicht van klachten en meldingen over discriminatie, geregistreerd bij de antidiscriminatievoorzieningen*. Leeuwarden/Amsterdam: Landelijke Vereniging tegen Discriminatie.

⁷ Bij de opmaak van de discriminatie-jaarcijfers Politie over 2015 is gebleken dat niet alle gegevens van de laatste drie maanden van 2015 zijn meegenomen in de screening. Het is nog onbekend wat hiervan de oorzaak is. Er wordt op dit moment uitgezocht hoe dit heeft kunnen ontstaan. Om zo goed mogelijk inzicht te hebben in de omvang van het aantal door politie geregistreerde discriminatie-incidenten in 2015, is over de laatste drie maanden van 2015 een correctiefactor berekend voor het totaal. Dat betekent voor de eenheid Zeeland-West-Brabant dat het aantal registraties naar schatting 53 hoger is en op een totaal komt van 677 reguliere registraties en 132 incidenten tegen werknemers publieke taak. Zowel landelijk als in alle eenheden heeft de correctie geen invloed op de conclusie of er sprake is van een stijging of daling ten opzichte van 2014. Daarom is ervoor gekozen om voor de analyse in dit rapport uit te gaan van de ongecorrigeerde cijfers. De Nationale Politie heeft het afgelopen en dit jaar extra geïnvesteerd in een complete en juiste rapportage over discriminatie-incidenten. Om die reden is het extra vervelend dat voor de laatste drie maanden van 2015 met een correctiefactor moet worden gewerkt. De politie blijft, samen met andere organisaties die een taak hebben in de bestrijding van discriminatie, toewerken naar een landelijke aanpak om een zo volledig mogelijk beeld te krijgen van geregistreerde discriminatie-incidenten in Nederland.

In onderstaande grafiek staan ook de politieregistraties van discriminatie-incidenten die werknemers met een publieke taak treffen. In 2015 gaat het om 123 registraties. Het zijn voornamelijk incidenten waarbij agenten tijdens het uitvoeren van hun werk voor homo zijn uitgescholden. Deze incidenten zijn niet opgeteld bij de incidenten die door burgers zijn gemeld of burgers betreffen, vanwege de onvergelykbaarheid (zie Bijlage 1 voor een toelichting op de data).

Figuur 1 Aantal klachten, meldingen en registraties van discriminatie in politie-eenheid Zeeland-West-Brabant, 2014 - 2015⁸

NB. In 2015 ontbreekt een deel van de discriminatieregistraties van de politie. De stijging van het aantal politieregistraties is in feite groter dan de grafiek toont. Naar schatting zijn er in 2015 677 registraties exclusief werknemers publieke taak en 132 registraties werknemers publieke taak. Zie voetnoot 7 voor een toelichting hierop.

De laatste gegevens die in Figuur 1 zijn gepresenteerd, zijn afkomstig van het College voor de Rechten van de Mens (hierna: College). Het gaat om de verzoeken om een oordeel die bij het College zijn ingediend door inwoners van Zeeland-West-Brabant. Wie discriminatie heeft ervaren kan het College vragen om zich uit te spreken (te oordelen) over deze kwestie. Het College is bevoegd om situaties te toetsen aan de gelijkebehandelingswetgeving. In 2014 zijn er 32 verzoeken om een oordeel ingediend. Het aantal verzoeken dat in 2015 binnenkomt, is op het moment van het schrijven van dit rapport nog niet bekend. In 2013 waren er 35 verzoeken, ongeveer een gelijk aantal.

De gegevens van de verschillende organisaties worden in dit rapport bewust niet bij elkaar opgeteld. Daar zijn ze te verschillend voor. De ervaring leert bovendien dat de gegevens elkaar vooral aanvullen. Veruit de meeste incidenten worden bij één van de drie organisaties gemeld. Al valt niet uit te sluiten dat een burger zowel aangifte doet bij de politie als een melding maakt bij een ADV. Politie, ADV en ook het College kunnen het slachtoffer elk op een andere manier ondersteunen. Soms is iemand vooral goed af bij de ene organisatie, de andere keer zit de kracht juist in de combinatie van de ondersteuning en aanpak die deze organisaties samen te bieden hebben.

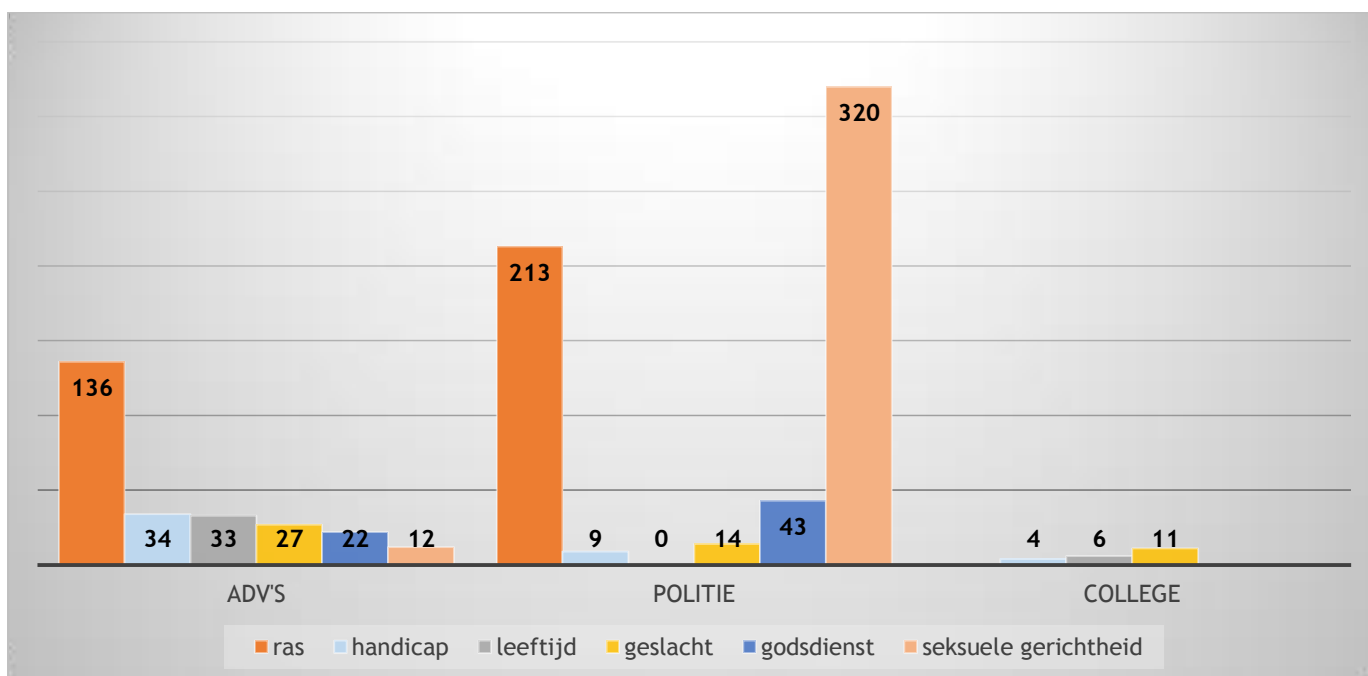
⁸ In 2014 kwamen aanvullend op de 363 meldingen bij ADV's nog eens 241 meldingen binnen naar aanleiding van de uitspraken over 'minder Marokkanen' tijdens de bijeenkomst van de PVV op de verkiezingsavond van de gemeenteraadsverkiezingen (19 maart 2014). Omwille van de vergelijkbaarheid is ervoor gekozen om dit hoge aantal meldingen niet mee te laten tellen in de analyse.

Twee vrouwen worden op de parkeerplaats van een supermarkt door een man uitgemaakt voor "kut moslims". Eenmaal in de supermarkt roept de man "Jullie moeten teruggaan naar jullie eigen land" en "Alle ellende die nu gebeurt, komt door jullie. En vooral jij, jij moet je kapje afdoen. Kut moslims." (registratie politie)

1.2 Discriminatie: hoe, wat, waar?

Meldingen en klachten bij ADV's en verzoeken om een oordeel bij het College betreffen allerlei discriminatiegronden. Daarbij kan het zowel om gronden gaan die wettelijk zijn vastgelegd in het strafrecht of de gelijkebehandelingswetgeving, als om gronden die niet in de wet zijn opgenomen. Discriminatieregistraties van politie betreffen alleen discriminatie zoals vastgelegd in het strafrecht.

Figuur 2 Aantal registraties van discriminatie bij ADV's, politie en het College voor de Rechten van de Mens in 2015, naar de meest voorkomende discriminatiegronden

Bij de ADV's gaan veruit de meeste registraties over discriminatie op grond van ras. Dat is al jaren zo. Ook bij de politie is het aandeel registraties van discriminatie op grond van ras hoog. In 2014 gaat het om bijna de helft van de registraties. In 2015 is dat percentage gedaald tot 32%, dit komt door het hoge aantal registraties van discriminatie op grond van seksuele gerichtheid. Onder discriminatie op grond van ras wordt zowel discriminatie vanwege afkomst en etniciteit als discriminatie vanwege huidskleur verstaan. Ook antisemitisme valt onder deze categorie. Bij de ADV's zijn er 2 registraties van antisemitisme in 2015, bij de politie zijn dat er 26. Dit is vergelijkbaar met wat er in 2014 over antisemitische incidenten is geregistreerd.

Bij de politie is vooral het aantal registraties van discriminatie op grond van seksuele gerichtheid opvallend hoog en ook opvallend gestegen vergeleken met 2014. In 2015 gaat het om nagenoeg de helft van alle politieregistraties (320), in 2014 ging het nog om ongeveer een kwart (136). Bij de ADV's is het aantal meldingen over discriminatie op grond van seksuele gerichtheid veel lager. Het is onbekend waar de stijging en het hoge aantal registraties bij de politie door veroorzaakt wordt. Mogelijk speelt de investering in het netwerk Roze in Blauw bij de politie in de eenheid Zeeland-West-Brabant een rol. Hierover is meer te lezen in hoofdstuk 4.

Over discriminatie op grond van godsdienst krijgen de ADV's in 2015 samen 22 meldingen binnen, evenveel als in 2014. Daarvan hebben er in 2015 15 betrekking op de islam. In 2014 zijn dat er 13. Dat het aantal meldingen over discriminatie van moslims op grond van hun geloof nauwelijks is gestegen, is opvallend. Landelijk zijn er volgens de rapportage Kerncijfers 2015⁹ 45% meer meldingen over discriminatie op deze specifieke grond. Bij de politie is het aantal registraties van godsdienstdiscriminatie hoger en wel toegenomen ten opzichte van vorig jaar: van 27 in 2014 naar 43 in 2015. Die stijging zit nagenoeg helemaal in de toename van het aantal registraties over discriminaties van moslims op grond van hun geloof. In 2015 zijn dat er 37, in 2014 waren dat er 20. Het steeds sterkere anti-moslimsentiment in onze samenleving, leidt vermoedelijk tot meer discriminatie van moslims. In hoofdstuk 3 is hier meer over te lezen, in relatie tot de terroristische aanslagen in Parijs in 2015 en de toegenomen vluchtelingenproblematiek.

Zoals Figuur 2 laat zien, krijgen de ADV's gemiddeld zo'n 30 meldingen binnen over discriminatie op elk van de gronden van leeftijd, handicap en geslacht. Opvallend is dat het aantal meldingen over leeftijd ten opzichte van 2014 met 4% is gedaald. Inhoudelijke bestudering van de meldingen laat zien dat de meldingen nog steeds voornamelijk over (expliciete of impliciete) leeftijdseisen op de arbeidsmarkt gaan, het zijn er alleen minder. Bij het College gaan de verzoeken om een oordeel vooral over geslacht en leeftijd. Dat heeft ook te maken met de aard van de incidenten en de terreinen waarop die zich afspelen en mogelijk met de bekendheid van het College onder verschillende doelgroepen. Nadere analyse van de ADV-meldingen wijst uit dat de ervaringen van discriminatie op grond van geslacht en leeftijd zich vooral concentreren op de arbeidsmarkt. Bij discriminatie op grond van handicap voelen melderders zich vaker gediscrimineerd door of in contact met collectieve voorzieningen, het gaat hier bijvoorbeeld om de gezondheidszorg of het UWV. Ten aanzien van het aantal verzoeken om een oordeel bij het College dat landelijk is binnengekomen, springt in het oog dat discriminatie op grond van ras het hoogst scoort, terwijl er vanuit de eenheid Zeeland-West-Brabant helemaal geen verzoeken zijn gedaan in relatie tot discriminatie op deze grond.

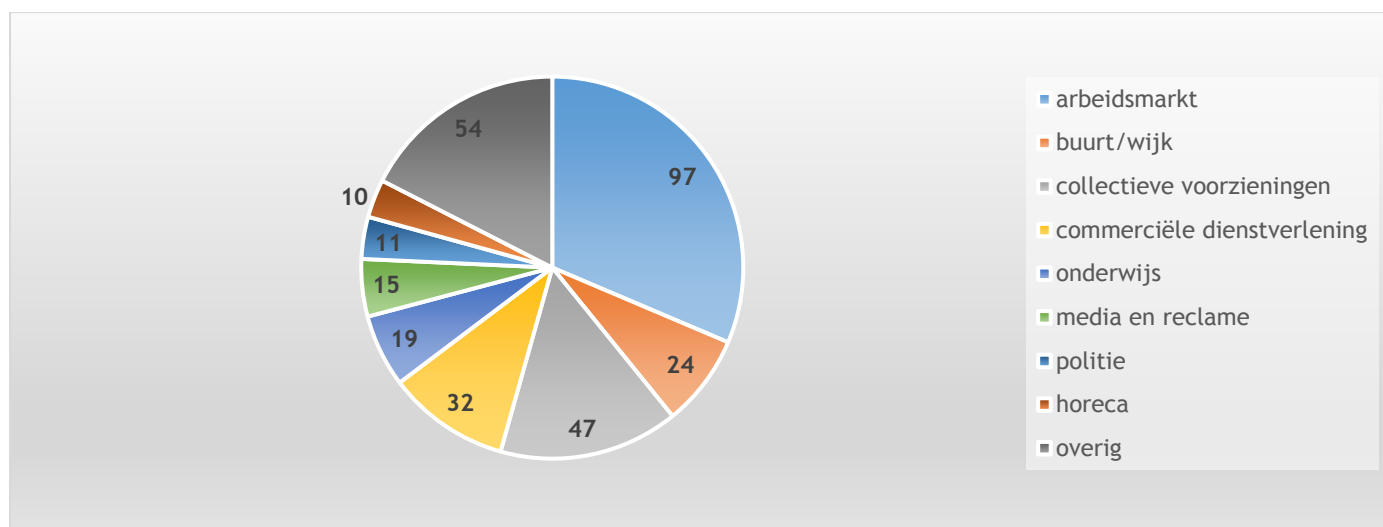
Een student meldt dat hij bij verschillende bedrijven heeft gesolliciteerd voor een stageplaats. Een klasgenoot hij hebben bij hetzelfde bedrijf gesolliciteerd. Zijn klasgenoot werd uitgenodigd voor een gesprek en, nog voor dat dit gesprek had plaatsgevonden, kreeg de melder een bericht dat er geen stageplaatsen beschikbaar zijn. De student geeft aan dat het hem verbaast dat de medewerker van het bedrijf hem nu al weet te vertellen dat er geen stagemogelijkheden zijn, terwijl het gesprek met zijn klasgenoot nog moet plaatsvinden. Hij vermoedt dat er discriminatie in het spel is en dat hij is afgewezen van wege zijn Turkse naam. (registratie ADB Zeeland)

In de figuur op de volgende pagina is de verdeling van het aantal meldingen bij de ADV's weergegeven naar de plek waar het incident zich afspeelde. Wie dit soort rapporten vaker leest, zal er niet verbaasd zijn dat de arbeidsmarkt het lijstje aanvoert. Daarnaast is het aantal meldingen over instanties die van overheidszijde zijn geregeld (collectieve voorzieningen) relatief hoog. Hieronder vallen overigens ook meldingen die het beleid van lokale overheden of de Rijksoverheid betreffen. Melders voelen zich vaak achtergesteld of ongelijk behandeld ten opzichte van andere burgers. In 2015 neemt dit gevoel toe onder delen van de bevolking met het groeien van het aantal vluchtelingen voor wie allerlei regelingen worden getroffen (zie ook hoofdstuk 3). Ondanks de daling van het totaal aantal meldingen, zijn er in 2015 meer meldingen binnengekomen over discriminatie in het onderwijs. Voor het hele overzicht verwijzen wij naar Tabel 2c in Bijlage 2.¹⁰

⁹ Dinsbach, W. et al. (2016). *Kerncijfers 2015. Landelijk overzicht van klachten en meldingen over discriminatie, geregistreerd bij de antidiscriminatievoorzieningen*. Leeuwarden/Amsterdam: Landelijke Vereniging tegen Discriminatie.

¹⁰ In de afgelopen 2 jaar ontbreekt informatie van de politie over het type locatie waar incidenten plaatsvonden. Er wordt aan gewerkt om deze informatie voor de rapportage over 2016 wel beschikbaar te hebben.

Figuur 3 Aantal meldingen bij de ADV's in 2015, naar maatschappelijk terrein

Een vrouw neemt contact op met RADAR omdat zij is geweigerd bij een autoverzekering. Haar auto heeft een paar aanpassingen vanwege haar handicap en dat is de reden voor de weigering. Mevrouw heeft al 22 jaar zonder schade in aangepaste auto's rondgereden en kon zich eerder bij een andere verzekeraar wel verzekeren. Mevrouw voelt zich gediscrimineerd. RADAR kan helaas weinig voor de vrouw doen: de wetgeving die bepaalt dat er geen verboden onderscheid gemaakt mag worden op grond van handicap en chronische ziekte geldt enkel op het gebied van openbaar vervoer, wonen, onderwijs en arbeid. Het sluiten van een verzekering valt niet onder de wetgeving. Mevrouw is doorverwezen naar een instantie die klachten over verzekeraars opneemt. (registratie RADAR)

Discriminatie betekent letterlijk 'het maken van onderscheid'. Waar vooroordelen en stereotypen zich nog beperken tot gedachten, gevoelens en meningen, gaat het bij discriminatie ook om acties die iemand daadwerkelijk uitsluiten of apart zetten. Denk aan een scheldpartij of discriminerende opmerking, maar ook aan iemand uitsluiten, niet binnenlaten, niet aannemen voor een functie of ontslaan op basis van een (persoonlijk) kenmerk dat niet relevant is voor de situatie. Ook bedreigingen of geweld kunnen discriminerend van aard zijn. Net als een bekladding, wanneer die is gericht tegen een bepaalde groep mensen of tegen iemand, bijvoorbeeld vanwege zijn of haar seksuele gerichtheid.

Bij de ADV's gaan de meeste meldingen over anders behandelen; denk daarbij aan het niet verlenen van toegang tot bijvoorbeeld een horecagelegenheid of het afwijzen na een sollicitatiegesprek ('omstreden behandeling') of over beledigingen en schelden ('vijandige bejegening'). Bij de politie gaat driekwart van de registraties over incidenten waarbij discriminerende beledigingen zijn geuit. Er zijn 73 meldingen van bekladdingen (vooral hakenkruisen) en iets meer dan 60 registraties betreffen incidenten waarbij sprake is van fysiek geweld of de dreiging daartoe. Bij de ADV's zijn er maar 12 van dit soort meldingen.

Een vrouw meldt dat een vriendje van haar zoon een foto van haar zoon en zichzelf op Instagram heeft geplaatst. Een onbekende reageert hierop met de tekst 'haha kutneger'. De vrouw zegt dat dit het zoveelste incident is dat gericht is tegen haar zoon vanwege zijn huidskleur en dat ze het zat is en daarom naar de politie is gegaan. De politie doet er echter niks mee. (registratie ADB Zeeland)

1.3 De cijfers en het topje van de ijsberg

Klachten, meldingen, aangiften en de verzoeken om een oordeel bij het College geven informatie over situaties die mensen als discriminerend ervaren. Daarbij is altijd de relativerende opmerking op zijn plaats dat niet alle discriminatie-ervaringen worden gemeld. Uit onderzoek blijkt dat slechts één op de acht ervaringen ‘ergens’ wordt gemeld.¹¹ De gemelde discriminatie-ervaringen vormen dus het spreekwoordelijke topje van de ijsberg waaronder een veelvoud aan niet-gemelde ervaringen ligt verscholen. Aanvullend onderzoek naar discriminatie-ervaringen (bijvoorbeeld door middel van enquêtes) kunnen meer inzicht bieden.

Bij meldgegevens speelt daarbij dat discriminatie-ervaringen subjectief van aard zijn. Waar de ene persoon een situatie als discriminerend ervaart, kan een ander een vergelijkbare situatie anders interpreteren. De subjectieve ervaring kan ook afwijken van de objectieve of juridische werkelijkheid; iemand kan discriminatie ervaren en melden terwijl dat objectief gezien onterecht is. Andersom kan discriminatie plaatsvinden, terwijl het door betrokkenen niet als zodanig ervaren wordt. Dergelijke situaties worden nergens gemeld en blijven daardoor buiten beeld.

‘Vandaag heb ik een potentiële werkgever gebeld en gevraagd om meer informatie omtrent een vacature. Toen mijn leeftijd (61 jaar) ter sprake kwam werd mij medegedeeld dat ik niet voor de baan in aanmerking zou komen alleen en vooral vanwege mijn leeftijd. Verder voldoe ik aan alle gestelde functie-eisen. Ik ontvang reeds twee jaar een WW uitkering, maar kom niet aan het werk. Pure leeftijdsdiscriminatie!’ (registratie RADAR)

ADV’s registreren alle discriminatie-ervaringen die bij hen gemeld worden, dit zijn tegelijk de enige meldingen die ADV’s registreren. Bij de politie werkt het anders: de politie registreert alle zaken die bij hen binnenkomen of waaraan zij werken. Discriminatiezaken of zaken met een discriminatoir aspect zijn er daar één van. Omdat er geen sprake is van een aparte registratie, worden deze zaken door middel van een query en screening gezocht in het systeem van de politie. Het is afhankelijk van hoe erover een zaak is gerapporteerd en de trefwoorden van de query of een zaak in het discriminatieoverzicht terechtkomt.

Een vrouw meldt dat op haar werk moeilijk wordt gedaan sinds zij terug is van zwangerschapsverlof. Haar leidinggevende heeft laten weten niet blij te zijn met het feit dat zij ouderschapsverlof heeft aangevraagd. Hij heeft het wel goedgekeurd, omdat hij er naar eigen zeggen 'niets tegen kan doen'. De vrouw merkt dat er door collega's uitgebreid over is gepraat dat zij nog vakantie heeft opgenomen na haar bevallingsverlof. Een collega houdt nu bij hoeveel uur zij werkt, om er maar zeker van te zijn dat ze niet te weinig uren maakt. Volgens de vrouw is er op het bedrijf geen ruimte voor moeders met (jonge) kinderen. Tegen nieuwe medewerkers wordt ook als 'grapje' gezegd dat 'kinderen krijgen niet is toegestaan'. De vrouw wil het bij RADAR melden zodat het mee wordt genomen in de statistieken, ze wil het bij deze melding laten omdat ze haar baan niet verder op het spel wil zetten. (registratie RADAR)

¹¹ Andriessen, I., Fernee, H., & Wittebrood, K. (2014). *Ervaren discriminatie in Nederland*. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.

Hoofdstuk 2 Aandacht voor de lokale situatie

Gemeenten en regio's kunnen niet zomaar met elkaar vergeleken worden. Er zijn verschillende factoren die ervoor zorgen dat zich in de ene gemeente meer incidenten voordoen dan in de andere. De aanwezigheid van horecagelegenheden, meerdere bevolkingsgroepen en bedrijven zijn een paar van die factoren. Ook het aantal inwoners en bezoekers speelt mee, want meer mensen in de gemeente betekent dat er potentieel meer gedupeerden, melders en angevers zijn. Omdat gemeenten niet geïsoleerd zijn van de rest van het land en inwoners voor werk, uitstapjes en andere voorzieningen zich vaak buiten hun eigen woonplaats begeven, is het voor gemeenten ook relevant om te weten wat er zich buiten de eigen grenzen afspeelt. Niet in de laatste plaats omdat de Wet Gemeentelijke Antidiscriminatievoorzieningen de verantwoordelijkheid voor de aanpak van discriminatie legt bij de gemeente waar de gedupeerde woont.

Een man op een fiets wordt vanuit een voorbijrijdend busje toegeroepen: "Stomme buitenlander, ga terug naar je eigen land". Vervolgens wordt de fietser door het busje op het fietspad geblokkeerd. De man uit het busje heeft een mes in zijn hand, maakt een snijdende beweging langs zijn nek en roept naar de fietser: "ik maak je af, als ik jou nog een keer buiten zie in de buurt, ga ik je afmaken, klootzak. Ga terug naar je land, stomme buitenlander met je zwarte kop. Mijn bloed en jouw bloed zijn anders, mijn bloed is beter dan dat van jou." (registratie politie)

2.1 Meldingen bij de ADV's

In 2015 was in de hele regio sprake van een daling van het aantal meldingen. In slechts 6 gemeenten steeg het aantal meldingen bij de ADV's, namelijk in Tilburg, Bergen op Zoom, Steenberg, Werkendam, Hilvarenbeek en Goirle. Het gaat in alle gevallen om een kleine stijging. In hoofdstuk 1 is al toegelicht dat de meeste meldingen bij de ADV's gaan over discriminatie op grond van ras. Gemeente Werkendam valt op omdat het één van de weinige gemeenten is waar geen enkele melding over discriminatie op grond van ras bij de ADV binnen is gekomen.

Een moeder meldt dat haar dochter is begonnen op de basisschool in een dorp en daar gepest wordt. Elke dag komt ze huilend thuis. In een gesprek met de directeur relativeert deze dat kinderen nou eenmaal zo doen en dat haar dochter zich er niet zoveel van moet aantrekken. Hij stelt: 'Ze valt nou eenmaal op met haar kleur.' Omdat de school niks aan de situatie doet, schrijft de moeder haar kind in op een andere school. (registratie ADB Zeeland)

In de gemeente Tilburg steeg het aantal meldingen van 64 in 2014 naar 71 in 2015. Binnen de politie-eenheid voert deze gemeente tevens de lijst aan met het grootste aantal meldingen bij de ADV. Tilburg wordt gevolgd door Breda, waar 45 meldingen zijn gedaan in 2015. Dit laatste is een opvallende daling ten opzichte van 2014, toen er nog 65 meldingen in Breda waren. In voorgaande jaren lag het aantal meldingen in Tilburg en Breda ongeveer gelijk. Een mogelijke verklaring voor de daling in Breda is niet voorhanden. In Tilburg waren in verhouding veel meldingen van discriminatie op grond van godsdienst (7 meldingen, waarvan 6 op grond van de islam) en geslacht (8 meldingen).

Een vrouw is op sollicitatiegesprek geweest. Het hele gesprek ging er alleen maar over dat zij een vrouw is en op zoek is naar een baan in de technische sector. Aan het begin van het gesprek is gezegd dat ze hadden gearzeld om haar uit te nodigen, omdat zij een vrouw is. (registratie RADAR)

Als we kijken naar het aantal meldingen per 1000 inwoners, scoren Breda en Tilburg net als voorgaande jaren relatief hoog. Dat komt overeen met de verwachting dat zich in een grotere stad meer incidenten voordoen. De echte uitschieters betreffen echter kleinere gemeenten, namelijk Goes en Waalwijk. In deze gemeenten waren de meeste discriminatiemeldingen per 1000 inwoners. In Goes is het aantal meldingen al jaren relatief hoog en stabiel. Mogelijk omdat ADB Zeeland in Goes gevestigd is en de ADV daar meer zichtbaar is dan in andere gemeenten. Dit kan een positieve invloed hebben op de meldingsbereidheid. In Goes waren er relatief weinig meldingen over de arbeidsmarkt (2 meldingen) en veel over collectieve voorzieningen (5). De meeste meldingen gaan over

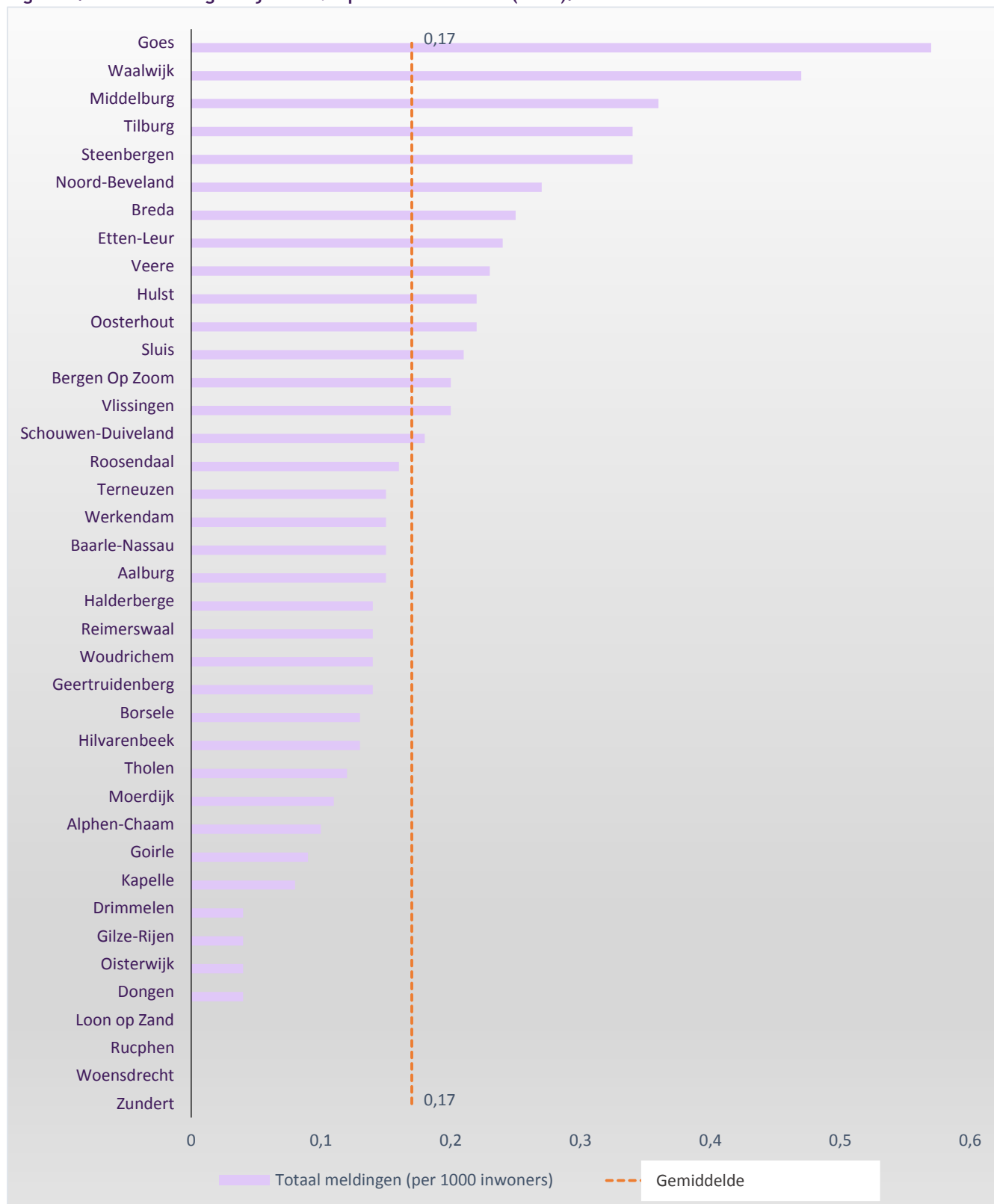
discriminatie op grond van ras (8 meldingen) en handicap (7 meldingen). Dat laatste is opvallend, omdat de discriminatiegrond handicap doorgaans veel minder voorkomt dan ras in ADV-meldingen.

Ook in Steenbergen zijn relatief veel meldingen per 1000 inwoners gedaan. Het aantal meldingen steeg van 3 in 2014 naar 8 in 2015. 5 van de 8 meldingen gaan over discriminatie op grond van ras. Verder zijn de meldingen erg divers. In Steenbergen was in 2015 veel ophef over de mogelijke komst van een AZC (zie hoofdstuk 3). Bij RADAR kwamen er twee meldingen (van de 8) die betrekking hadden op racistische uitlatingen gedaan in het kader van de komst van het AZC.

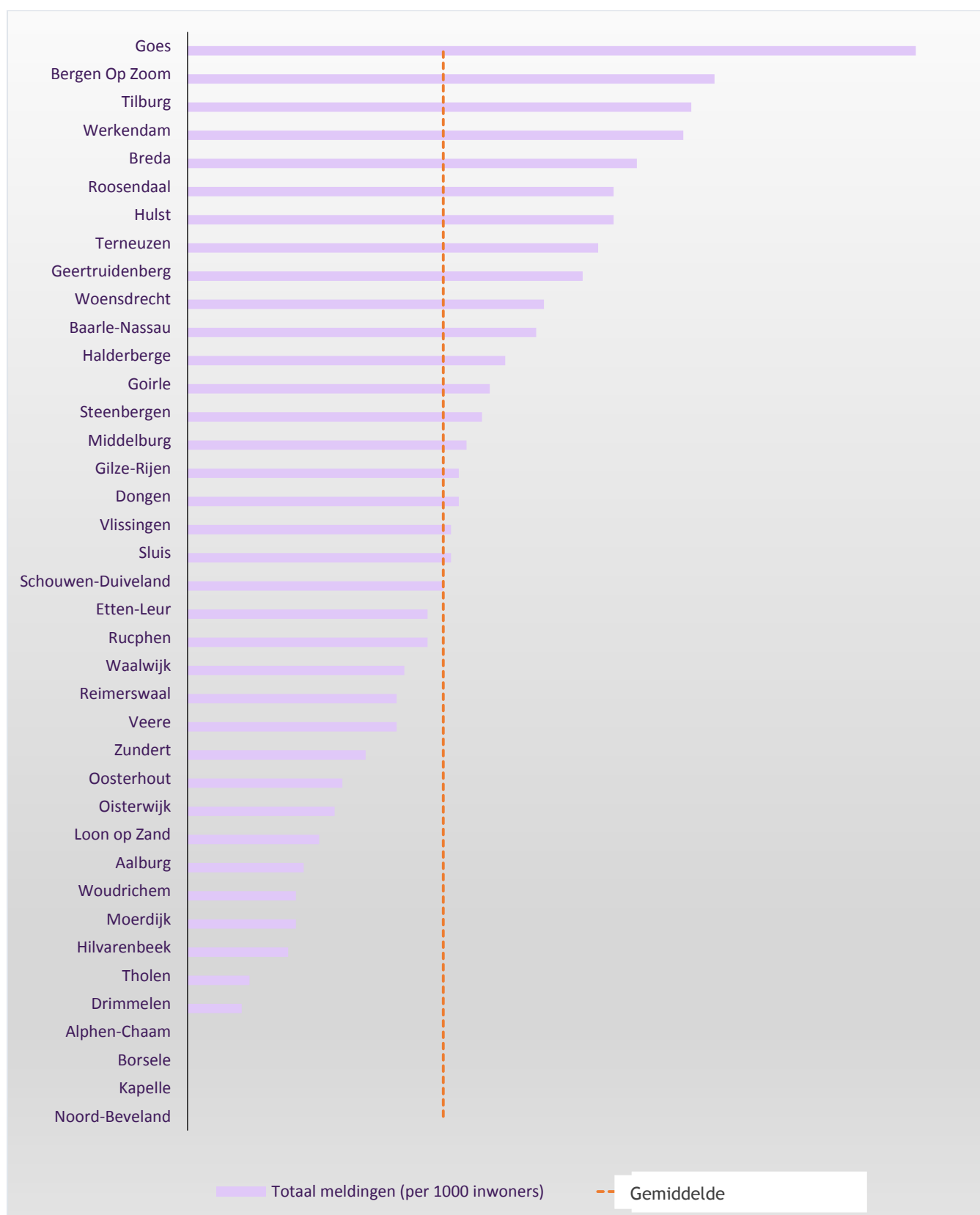
Gemeente Vlissingen valt op vanwege de extreme daling van het aantal meldingen. In 2014 kwamen er 33 meldingen binnen, in 2015 daalt dit aantal naar slechts 9 meldingen. Een derde van deze meldingen gaat over toegang tot collectieve voorzieningen. In Middelburg zijn ook relatief veel meldingen over collectieve voorzieningen (namelijk 4 van de 17 meldingen). Tot slot valt gemeente Terneuzen op vanwege het aantal meldingen over de horeca: 3 discriminatiemeldingen van de 8 hebben betrekking op dit terrein.

Een Congolese vrouw met vier jonge kinderen wordt regelmatig gepest door een groep kinderen van rond de tien jaar in de buurt. Het begon met belletje trekken en het uitschelden voor onder andere 'vuile neger' en er worden dingen naar de vrouw en haar kinderen gegooid. De vrouw heeft geprobeerd de ouders van een paar van deze kinderen hierop aan te spreken, maar deze weigerden haar te woord te staan. Op een dag is ze met haar kinderen in de supermarkt en slaat een jongen uit de groep haar. De vrouw gaat onmiddellijk naar zijn ouders, maar de vader van de jongen dreigt haar ook te gaan slaan en gooit vervolgens de deur dicht. (registratie ADB Zeeland)

Figuur 4. Aantal meldingen bij de ADV's per 1000 inwoners (2015).

Figuur 5. Aantal registraties bij de politie per 1000 inwoners (2015).

2.2 Registraties bij de politie

In hoofdstuk 1 is reeds besproken dat de stijging van het aantal discriminatieregistraties in Zeeland-West-Brabant bij de politie opvallend hoog is. De meeste registraties in de politie-eenheid Zeeland-West-Brabant gaan over seksuele gerichtheid (49%) en ras (32%). Van 8 procent van de registraties is de grond onbekend. Verder gaat 6,5 procent van de registraties over discriminatie op grond van godsdienst en 2 procent op grond van geslacht. In vier gemeenten in Zeeland-West-Brabant zijn geen incidenten bij de politie geregistreerd, namelijk: Alphen-Chaam, Borsele, Kapelle en Noord-Beveland. Dit betekent niet dat er in deze gemeenten geen sprake is van discriminatie. Dit blijkt onder andere uit de ADV-cijfers, waar bij elk van deze gemeenten minimaal één melding is gedaan van discriminatie in 2015.

De stijging is vooral in Goes goed te zien, waar het aantal registraties steeg van 19 in 2014 naar 35 in 2015. Net als in de ADV-cijfers, steekt Goes in de politiecijfers, relatief gezien naar het aantal inwoners, ver uit boven de andere gemeenten in Zeeland-West-Brabant. Andere gemeenten waar een groot aantal discriminatie-incidenten per 1000 inwoners waren zijn Bergen op Zoom, Tilburg, Werkendam, Breda, Roosendaal, Hulst, Terneuzen en Geertruidenberg (allemaal meer dan 0,5 meldingen per 1000 inwoners). Vooral Hulst en Geertruidenberg vallen hier op, omdat dit relatief kleine gemeenten zijn.

In gemeente Werkendam zijn bij de politie geen discriminatie-incidenten geregistreerd op grond van ras. Uit de analyse van de ADV-meldingen kwam dit ook naar voren. Dit is opvallend aangezien discriminatie op grond van ras bij de ADV's op de eerste plek staat van de gronden die het meest worden gemeld en bij de politie op de tweede plek. In totaal zijn er in Werkendam bij de politie 17 discriminatie-incidenten geregistreerd, waarvan het overgrote deel gaat over discriminatie op grond van seksuele gerichtheid (13 registraties). Gemeente Tilburg valt op vanwege het aantal discriminatie-incidenten op grond van godsdienst. Bijna een kwart (12) van alle registraties over godsdienst in Zeeland-Midden-West Brabant heeft betrekking op Tilburg (43 totaal in Zeeland-Midden-West Brabant). 10 van de 12 registraties over godsdienst gaan over de islam. Van alle registraties in Tilburg gaat 8 procent over discriminatie op grond van godsdienst. In de hele politie-eenheid is dat 6.5 procent. In Tilburg is dus meer godsdienstdiscriminatie geregistreerd bij de politie dan in andere gemeenten in Zeeland-West-Brabant.

Het is niet altijd zo dat er in een gemeente veel registraties zijn bij de politie én bij de ADV. Dit is goed te zien in figuur 4 en figuur 5. Bijvoorbeeld in Roosendaal waar het aantal registraties bij de politie toenam van 34 registraties in 2014 naar 42 in 2015. Terwijl het aantal meldingen bij de ADV sterk daalde: van 35 naar 12 meldingen. De daling bij de ADV's kan te maken hebben met een verminderde meldingsbereidheid. Bij de politieregistraties daarentegen, werkt dit anders. Alle incidenten met bepaalde kenmerken die wijzen op discriminatie zijn uit het politiesysteem gehaald, maar bij slechts een deel van deze incidenten heeft iemand ook expliciet melding of aangifte gedaan van discriminatie. Dit onderstreept dat een lager aantal klachten bij de ADV niet hoeft te wijzen op een vermindering van het aantal incidenten in een gemeente.

Het aantal politieregistraties in Bergen op Zoom is flink gestegen: van 28 politieregistraties in 2014 naar 45 in 2015. Ook als we kijken naar het aantal meldingen per 1000 inwoners scoort Bergen op Zoom hoog. Van de politieregistraties in Bergen op Zoom gaat een bovengemiddeld deel over discriminatie op grond van ras vergeleken met andere gemeenten in de politie-eenheid, namelijk 40 procent (in de hele politie-eenheid is dit 32 procent). Een andere gemeente die opvalt vanwege het aantal registraties van discriminatie op grond van ras is Etten-Leur: 9 van de 13 registraties in deze gemeenten gaan over discriminatie op grond van ras. Dit is 69 procent van alle registraties in Etten-Leur. Daarentegen is er weinig discriminatie op grond van seksuele gerichtheid geregistreerd, namelijk slechts 3 van de 13 registraties (23 procent tegenover 49 procent in de hele regio). In Vlissingen valt het ook op dat er veel discriminatie-incidenten op grond van ras zijn geregistreerd. Namelijk 10 van de 16 registraties, dit is 62 procent van het totaal aantal registraties in Vlissingen.

Ondanks de algehele stijging van het aantal door de politie geregistreerde discriminatie-incidenten in de politie-eenheid Zeeland-West-Brabant vallen de volgende gemeenten op vanwege een daling van het aantal registraties bij de politie: Noord-Beveland, Kapelle, Borsele, Oisterwijk, Moerdijk, Vlissingen, Oosterhout, Hilvarenbeek, Loon op Zand en Waalwijk. De daling is in een aantal van deze gemeenten slechts van een enkele registratie naar 0 meldingen. Bijvoorbeeld in Noord-Beveland (-2) en Kapelle (-1). In andere gemeenten is de daling groter, zoals in Oisterwijk (-5), Moerdijk (-3) en Vlissingen (-7).

Hoofdstuk 3 Vluchtelingen

In Zeeland-West-Brabant zijn weinig registraties bij de politie en de ADV's van discriminatie van (of door) vluchtelingen. Toch is het gezien de ontwikkelingen in het afgelopen jaar relevant om uitgebreid bij het onderwerp stil te staan in dit rapport. Door de oorlog in Syrië zijn veel mensen gevlucht naar Europa. Door deze toestroom van asielzoekers moeten er in korte tijd veel opvangplekken in Nederland geregeld worden. Veel Nederlanders zijn huiverig als het gaat om het opnemen van nog meer vluchtelingen.¹² Dit is zorgelijk omdat juist nu de behoefte aan opvanglocaties groot is.

Uit onderzoek komt naar voren dat de Nederlandse bevolking vreest voor spanningen in de maatschappij als gevolg van de huidige toestroom van vluchtelingen.¹³ Daarnaast heerst er onvrede over het vermeende gemak waarmee vluchtelingen geld en voorzieningen krijgen waarop Nederlanders lang moeten wachten.

In 2015 ontstaat in veel gemeenten verzet tegen de komst van asielzoekerscentra (azc's) en de toon van het debat is erg hard. De weerstand lijkt steeds meer gericht tegen de islamitische achtergrond van het overgrote deel van de vluchtelingen. In het debat ontstaat een anti-moslim sentiment, dat ook de Nederlandse moslims raakt.

In de politie-eenheid Zeeland-West-Brabant speelde in 2015 veel rondom het thema vluchtelingen. Zo kwam Steenbergen landelijk in het nieuws als een van de eerste gemeenten waar een bijeenkomst naar aanleiding van de mogelijke komst van een AZC escaleerde.

Steenbergen schreeuwt debat kapot Gefluit, gegil, oorverdovend gejoel. En de Steenbergse inwonster Dasja Abresch, die dapper doorgaat met haar verhaal. "Ik prijs mij gelukkig dat mijn wieg hier heeft gestaan. Ik ben hier geboren, meer heb ik daarvoor niet hoeven doen."

'Geen AZC! Geen AZC!', klinkt het. "De vrijheid van meningsuiting is een onbetaalbaar goed", vervolgt Abresch, nauwelijks nog verstaanbaar. "Maar ik weet dat anderen niet voor hun mening uit durven komen uit angst. Zo is Nederland niet het land waar ik trots op kan zijn."

"Vol is vol! Vol is vol!" Jongens met petjes, kalende mannen en jonge vrouwen scanderen en masse met één priemende vinger in de lucht richting podium. In grimmige sfeer begon de inspraakavond in Steenbergen over de mogelijke komst van een asielzoekerscentrum. In de sporthal 't Cromwiel woonden ruim zevenhonderd mensen de zwaarbewaakte bijeenkomst bij. (Trouw, 21 oktober 2015)¹⁴

Ook in Terneuzen stuitte een voorstel om 800 vluchtelingen op te vangen in een recreatiepark op weerstand. In de gemeente Halderberge was er protest tegen de mogelijke vestiging van een AZC voor 750 personen. In Yerseke kreeg een echtpaar eieren en vuurwerk tegen hun deur, omdat ze zich inzetten voor de komst van vluchtelingen naar hun dorp. Het verzet tegen vluchtelingenopvang in diverse gemeenten in Zeeland West Brabant zien we ook op Facebookpagina's die voor dit doel zijn opgericht.¹⁵

Een sporthal waar mogelijk een azc gevestigd gaat worden is beklad met tekens en teksten als "Geen AZC", "Nee AZC", "Not Welkom", een jodenster met een kruis erdoor en een hakenkruis. (registratie politie)

¹² SCP (2015): *Burgerperspectieven 2015* | 3

¹³ SCP (2015): *Burgerperspectieven 2015* | 3

¹⁴ <http://www.trouw.nl/tr/nl/36561/Asielbeleid/article/detail/4168282/2015/10/21/Steenbergen-schreeuwt-debat-kapot.dhtml>

¹⁵ Bijvoorbeeld AZC-alert Zeeuws-Vlaanderen, Halderberge tegen AZC en Steenbergen tegen AZC, Geen AZC in Roosendaal en kaatsheuveltegenasielwaanzin.blogspot.nl.

3.1 Vluchtelingenstroom naar Nederland

Door de oorlog in Syrië zijn veel mensen hun land ontvlucht. In eerste instantie belandden de meeste vluchtelingen in de omliggende regio. Door het aanhoudende geweld groeide de uitstroom en konden omliggende landen de vluchtelingenstroom niet meer aan, waarop de vluchtelingenstroom naar Europa toenam. Ook Nederland kreeg steeds meer vluchtelingen binnen de grenzen. Eind 2014 was er een piek qua instroom. 2015 begon rustiger, maar de instroom blijft ook dan hoog. In het najaar van 2015 was de piek het hoogst.

Er blijven nog vergunninghouders in de opvang die daar eigenlijk niet meer horen. Als dan de instroom ook hoog wordt, raakt de opvang overvol. Dat gebeurde dan ook in het najaar van 2015. Het COA heeft daarom gemeenten gevraagd om te zorgen voor crisisnoodopvanglocaties voor 72 uur. Daarnaast is er aandacht gevraagd voor het probleem dat vergunninghouders niet snel genoeg doorstromen naar reguliere woningen.¹⁶ Op 1 januari 2016 heeft Zeeland een achterstand in plaatsingen van vergunninghouders van 87, De Markiezaten van 85, De Baronie 76, alleen Hart van Brabant heeft een voorsprong van 18.

Email: 'Er is een Facebook-groep die "Nederland mijn vaderland" heet. Daar worden de meest verschrikkelijke dingen over buitenlanders/vluchtelingen geschreven en grapjes over vluchtelingen gemaakt. Ik heb dit al een paar keer bij Facebook gerapporteerd, maar zij vinden het niet in strijd met de richtlijnen. Totaal onbegrijpelijk voor mij !' (registratie RADAR)

3.2 Maatschappelijk klimaat in Nederland

In 2015 wordt Parijs tweemaal getroffen door een terreuraanslag waarbij veel slachtoffers vallen. De aanslagen worden later door IS opgeëist en hebben invloed op het beeld over de islam in het Westen. De gevolgen zijn ook zichtbaar voor de moslims in Nederland. Er volgen acties tegen moskeeën, bijvoorbeeld in Bergen op Zoom waar de ruit van de Ulu Moskee wordt ingegooid met een baksteen. Het anti-moslim sentiment dat steeds meer overheerst, leidt vermoedelijk tot meer discriminatie van moslims.

Op een Facebook-pagina is onder meer een foto geplaatst van een geweer met de tekst: "Dit is het antwoord op moslims op bloedige aanslag in Parijs. Gewoon voor elke onschuldige slachtoffer 20 moslims gevangen nemen en deze met Mg-42 met 10.000 kogels kennis laten maken." (registratie politie)

Tegenover de angst en woede staan ook solidariteitsbetuigingen en oproepen voor saamhorigheid. Na de aanslagen veranderen veel mensen hun profielfoto op Facebook naar blauw-wit-rood uit respect voor de doden en nabestaanden in Frankrijk. Daarnaast veroordelen vertegenwoordigers van moskeeën in heel Nederland de terroristische aanslagen. In Brabant houden moskeeën een minuut stilte voor de aanslagen in Parijs en de terreur in de wereld.

Het aantal discriminatieklachten bij de ADV's in Zeeland-West-Brabant blijft ondanks de incidenten na de aanslagen vrijwel stabiel. Echter, het maatschappelijk klimaat wordt in Nederland zeker beïnvloed door de aanslagen. Geert Wilders twittert na de aanslagen 'Sluit de Nederlandse grenzen. Nu! Bescherm de Nederlandse bevolking!' Maar ook verzetsgroepen als Identitair Verzet proberen het vluchtelingendebat en maatschappelijk klimaat te beïnvloeden door op hun Facebookpagina berichten te plaatsen. Een voorbeeld is 'Wat gaan we doen, Nederland? Gaan we stilletjes wachten tot we uitgemoord worden, of staan we op en vechten we voor ons land, ons volk, onze vrijheid?'

Melder woont in een straat waar 4 asielzoekersgezinnen zijn geplaatst. Hij heeft hier geen problemen mee, maar wel dat de tuinen voor deze mensen worden gedaan door een duur bedrijf en dat er veel geld wordt uitgegeven om de mensen te huisvesten. Meneer is zelf ziek en zijn vrouw gehandicapt. Hij vindt

¹⁶ https://www.coa.nl/sites/www.coa.nl/files/publicaties/bestanden/grenzen_jaarverslag_coa_2015.pdf

dat hier een ongelijkheid in zit, waar hij het moeilijk mee heeft. Hij spreekt ook namens acht bureu (registratie RADAR)

3.3 Discriminatie van vluchtelingen

Bij ADV's komen, zoals eerder gezegd, weinig meldingen van vluchtelingen binnen. De onderrapportage is vermoedelijk erg hoog onder deze groep; vluchtelingen zullen waarschijnlijk niet snel melding maken van discriminatie. Zij hebben een beperkte kennis van de Nederlandse taal en de Nederlandse wetten en procedures met betrekking tot discriminatie. Veel vluchtelingen zijn door de situatie in hun land wantrouwig jegens (overheids)instanties en zoeken daarom vaak geen hulp bij deze instanties.

Het is aannemelijk dat vluchtelingen regelmatig te maken krijgen met (ervaren) discriminatie. Uit onderzoek van VluchtelingenWerk in 2014 blijkt dat het sterk verschilt in welke mate vluchtelingen zich welkom en thuis voelen in Nederland. Over het algemeen vinden zij het lastig om een plek in de samenleving te verwerven. Ze ervaren onprettige behandeling door hun omgeving. Bijvoorbeeld omdat ze het idee hebben als 'buitenlander' te worden benaderd. Daardoor ontstaat het gevoel dat ze niet welkom zijn in Nederland.¹⁷ Er is verder nog weinig onderzoek gedaan naar discriminatie van vluchtelingen.

3.4 Incidenten en positieve initiatieven in de media

In 2015 is er in de media veel aandacht voor het onderwerp vluchtelingen. We zien beelden van opvangkampen in Turkije en Griekenland, mensen die een barre reis ondernemen langs de Balkanroute en het beroemd geworden beeld van een verdronken peuter op een Grieks strand. Maar ook van Nederlanders die tegen de komst van deze vluchtelingen zijn. Op sociale media zijn veel berichten te lezen met uitingen als 'niet laten komen die vluchtelingen, we hebben er al genoeg'. Er wordt door veel Nederlanders een link gelegd met de aanslagen in Parijs: zij denken dat deze het gevolg zijn van de toestroom van vluchtelingen. Zij vinden dat er strenger gecontroleerd moet worden aan de grenzen. Dit soort berichten leidt tot veel discussies op sociale media, waarin soms erg heftige uitspraken worden gedaan. Bij het Meldpunt voor Internet Discriminatie (MiND) kwamen veel meldingen binnen van discriminatie op grond van godsdienst (islam) naar aanleiding van de aanslagen in Parijs en het maatschappelijke debat over vluchtelingen. Twee voorbeelden zijn: 'Alle asielzoekerscentra platbranden' en 'Moslims in veewagens trappen en deporteren'. Het tegengeluid is dat vluchtelingen welkom moeten zijn in Nederland, omdat het juist aanslagen als deze zijn geweest waarom vluchtelingen zijn gevlucht uit het land van herkomst.

Uit een analyse van artikelen in lokale media in Zeeland blijkt dat er zowel negatieve als positieve dingen gebeuren naar aanleiding van de (mogelijke) komst van vluchtelingen. Er zijn een paar incidenten geweest rondom de opvang van vluchtelingen. Zo zijn gebouwen in Tholen twee keer beklad met hakenkruisen, vermoedelijk in relatie tot de komst van vluchtelingen aldaar.¹⁸ In Middelburg werd een jonge man aangehouden omdat hij dreigde een bom neer te leggen bij de crisisopvang in diezelfde stad.

Aanhouding voor bedreiging bom bij vluchtelingenopvang Een 19-jarige Middelburger is vrijdag aangehouden, omdat hij via facebook heeft gedreigd een bom te leggen bij de crisisopvang in sporthal De Kruitmolen in Middelburg. De man kreeg een geldboete van 500 euro en is daarna vrijgelaten. (Omroep Zeeland, 23 oktober 2015)¹⁹

Aan de andere kant zijn er ook positieve geluiden. De meerderheid van de gemeenten in Zeeland wil vluchtelingen opvangen. Daarnaast is de bereidheid om te helpen bij de opvang van asielzoekers erg groot. Organisaties die zich inzetten voor asielzoekers, zoals VluchtelingenWerk en het COA, hebben eerder vrijwilligers te veel dan te weinig.

¹⁷ VluchtelingenWerk Nederland (2014): *Integratiebarometer 2014. Een onderzoek naar de integratie van vluchtelingen in Nederland.*

¹⁸ http://www.omroepzeeland.nl/nieuws/2015-10-05/924809/gebouwen-tholen-opnieuw-beklad-met-hakenkruizen#.Vx8-l_mLSig

¹⁹ <http://www.omroepzeeland.nl/nieuws/2015-10-23/932340/aanhouding-voor-bedreiging-bom-bij-vluchtelingenopvang#.Vx891PmLSig>

In Zeeland-West-Brabant zijn meerdere burgerinitiatieven gestart om vluchtelingen te helpen. Bijvoorbeeld de Welkom Winkel in Goes. Zij kunnen het werk bijna niet meer aan, omdat er zoveel spullen gedoneerd worden.²⁰

WachtlIJst voor vrijwilligers opvang Kapelle In de gemeente Kapelle is aan de oproep voor vrijwilligers voor de opvang van vluchtelingen, flink gehoor gegeven. De gemeente heeft zelfs een wachtlIJst opgesteld. (Omroep Zeeland, 23 oktober 2015)²¹

Ook in West-Brabant zien we deze twee kanten terug. Er doen zich verschillende incidenten voor, maar tegelijkertijd zijn er ook veel initiatieven om vluchtelingen te steunen die in de omgeving opgevangen worden.

De gemeente Aalburg ontvangt een anonieme dreigbrief met de melding dat het gemeentehuis afbrandt als er vluchtelingen opgevangen worden. "Dit is geen bedreiging, maar een belofte", valt in de brief te lezen.²² Tegenstanders van een AZC in Oudenbosch komen in actie met een voorstel om de beoogde locatie te kopen.

Boze buurtbewoners Oudenbosch willen grond kopen om vluchtelingen te weren Met geld kun je asielzoekers weren. Dat hopen tien niet onbemiddelde buurtbewoners uit de wijken Pagnevaart en Albano in Oudenbosch te bewijzen. Om te voorkomen dat straks 750 asielzoekers bezit nemen van het voormalige VES-voetbalterrein hebben zij een plan ingediend om het gehele terrein te kopen tegen de boekwaarde die eerder door de gemeente is vastgesteld, inclusief de winstverwachting (570.000 euro). (BN de Stem, 26 september 2015)²³

Er zijn veel berichten over incidenten in Steenbergen; over de vrouw die zich uitsprak vóór de komst van vluchtelingen tijdens inspraakbijeenkomst en alle tegenstand die zij kreeg, de wethouder die met de dood bedreigd werd en een gezin uit Eritrea dat een steen door de ruit kreeg.

Ismael uit Steenbergen kreeg twee bakstenen door zijn voorruit: 'Ben bang dat het weer gebeurt' Hij zat maandagavond met vriendin en kind televisie te kijken in zijn woonkamer toen er plots twee bakstenen door de voorruit werden gegooid. Ismael Mohamed Hamid (35) die al bijna twee jaar in de Kruitweg in Steenbergen woont, schrok zich dood. "Ik ben bang dat het nog een keer gebeurt." De televisie viel op de grond en het gezin was in rep en roer. Ismael ging naar buiten maar de dader was spoorloos. (Omroep Brabant, 10 november 2015)²⁴

Tegelijkertijd vindt ook in West-Brabant een massale inzameling plaats van kleding, speelgoed en levensmiddelen. Zes Brabantse gemeenten melden zich vrijwillig aan bij het COA om vluchtelingen op te vangen en uit onderzoek blijkt dat 80% van de Brabanders positief is over de komst van vluchtelingen. Daarnaast is 55 procent van de Brabanders voorstander van het opnemen van vluchtelingen in de eigen gemeente. 42 procent van de Brabanders heeft geen bezwaar tegen de komst van een azc in de buurt. 37 procent heeft hier wel bezwaar tegen en 21 procent heeft geen mening.

Vluchtelingen voelen zich welkom in Oisterwijk Zeven mannen uit Eritrea hangen wat rond voor de gymzaal van de Kikkenduut, voor deze dagen hun slaapplek. Ze zijn vooral opgelucht in Nederland te zijn en dankbaar voor de geboden hulp. "Wij bedanken de mensen van Oisterwijk", klinkt het beschaafd, al kost de uitspraak de nodige hoofdbrekens. "We zijn blij met het eten en de slaapplek, maar meer nog met de aardigheid van de mensen. Ze proberen ons welkom te laten voelen."²⁵

²⁰ <http://www.omroepzeeland.nl/nieuws/2015-09-14/916888/welkom-winkel-goes-kan-werk-niet-meer-aan#.Vx888vmLSig>.

²¹ <http://www.omroepzeeland.nl/nieuws/2015-10-23/932142/wachtlIJst-voor-vrijwilligers-opvang-kapelle#.Vx89UfmLSig>

²² <http://www.ad.nl/ad/nl/34821/Rivierenland/article/detail/4146608/2015/09/21/Gemeentehuis-Aalburg-brandt-af-als-er-vluchtelingen-komen.dhtml>.

²³ <http://www.bndestem.nl/regio/roosendaal/boze-buurtbewoners-oudenbosch-willen-grond-kopen-om-vluchtelingen-te-weren-1.5276495>.

²⁴ <http://www.omroepbrabant.nl/?news/239310522/Ismael+uit+Steenbergen+kreeg+twee+bakstenen+door+zijn+voorruit+%E2%80%98Ben+bang+dat+het+weer+gebeurt%E2%80%99.aspx>

²⁵ <http://www.bd.nl/regio/tilburg-e-o/oisterwijk/vluchtelingen-voelen-zich-welkom-in-oisterwijk-1.5258718>

3.5 Zeeuwse gemeenten over de opvang van vluchtelingen

Contactambtenaren van gemeenten zijn via e-mail gevraagd naar hun ervaringen met de opvang. Uit de reacties van de contactpersonen komt naar voren dat de voorbereidingen op de crisishulpopvang veel hebben gevegd van gemeenten. Soms moest een gemeente in korte tijd veel werk verzetten en vooral de eerste gemeenten die een crisishulpopvang realiseerden, moesten hun weg hierin vinden. Andere gemeenten konden putten uit de ervaringen van de gemeenten die eerder aan de beurt waren geweest. Er werd met draaiboeken gewerkt voor alles wat er moest gebeuren, zoals het informeren van burgers en het monitoren van sociale media, maar ook het inrichten van de opvanglocatie met alle voorzieningen die daarbij horen. In Zeeland werd steeds gebruik gemaakt van dezelfde leveranciers.

“Indien de vraag komt zou ik gemeenten allereerst adviseren om opvang aan te bieden. Het is voor de betrokken medewerkers een zeer bijzondere ervaring.”

In de beginfase werden inwoners soms overvallen met het nieuws dat er tijdelijk vluchtelingen werden opgevangen, waardoor er weinig tijd voor onrust was. En als de vluchtelingen dan na 72 uur weer weg waren, viel het achteraf gezien erg mee. Wanneer er meer tijd vooraf was, merkten gemeenten dat er ook meer onrust onder inwoners ontstond. De bijeenkomsten vooraf hadden een belangrijke functie.

“Door een goede en gedegen voorbereiding op de bewonersbijeenkomst konden we argumenten weerleggen.”

In veel gevallen dienden bewoners zich vooraf aan te melden voor een bijeenkomst en zich te identificeren aan de deur. Dit werd gedaan om te voorkomen dat deelnemers zich zou misdragen. De samenwerking met de politie was daarbij in een aantal gevallen van belang. Wanneer er een vermoeden was van de aanwezigheid van personen die zich zouden (kunnen) gaan misdragen had de zichtbare aanwezigheid van de politie een preventieve werking.

De aandacht in de media voor alle protesten schetst een eenzijdig beeld: in veel gemeenten verloopt de opvang van asielzoekers namelijk probleem- en geruisloos. Dit wordt bevestigd door de gemeentelijke contactambtenaren van ADB Zeeland. Incidenten zijn meestal uitgebleven. Vooraf waren inwoners of omwonenden ‘kritisch afwachting’, maar achteraf hebben gemeenten bijna alleen positieve reacties van hen gekregen. Bewoners hebben spontaan hulp aangeboden en waren erg betrokken bij de vluchtelingen.

“Als de vraag voor opvang nog een keer komt hoeven we ons geen zorgen te maken over vrijwilligers.”

Als adviezen aan andere gemeenten worden onder andere de volgende zaken aangedragen:

- Het houden van een open huis op de ochtend voor aankomst van de vluchtelingen heeft bij ons goed gewerkt.
- We hebben actief gecommuniceerd en de (social) media continu gemonitord. Dit hielp om vragen te beantwoorden en zorgen weg te nemen. Een belangrijk onderdeel van dit project is de capaciteit van je communicatieteam. Je zou bijna in een ploegendienst moeten werken om de social media goed te volgen en er op in te spelen.
- Ik zou adviseren om bij de organisatie reeds te accepteren dat deze klus veel last minute werk en improviseren inhoudt.
- Organiseer vooral 2x72 uur en doe dat in koppels van gemeenten. Het geeft de mensen meer rust en structuur en werkt ook prettiger voor je eigen organisatie.
- Ik zou niet schromen om veel (vrijwillige) tolken in te zetten.
- Ga er met open vizier in en met de borst vooruit!

- Hou voor ogen (en communiceer dit ook met je inwoners) dat opvang ook kansen biedt. Vooral in gebieden waar er sprake is van krimp, is elke inwoner van belang. Het levert economisch voordeel op en het kan ook nieuwe instroom betekenen voor je scholen.
- Wij hebben bewust de media niet opgezocht en toegelaten op de opvanglocatie.

Alle Zeeuwse gemeenten hebben (crisis)noodopvang gerealiseerd. Het is een samenwerking geweest op grote schaal. Alle gemeenten hebben vooraf aangegeven zich hiervoor in te willen zetten en er is gezocht naar goede locaties. Daarna is afgestemd dat er één week opvang zou plaatsvinden en daarna één week niet. Dit gaf de vluchtelingen maar ook de medewerkers van de gemeenten rust. Door deze samenwerking was het voor de gemeenten die later aan de beurt waren makkelijker om de opvang uit te voeren. De informatie werd namelijk doorgegeven en zo werd er van elkaar geleerd. Bijzonder voorbeeld is dat er in Zeeland twee gemeenten samen hebben gewerkt aan één opvanglocatie.

Hoofdstuk 4 Discriminatie van lhbt's

De laatste jaren is er regelmatig aandacht voor de positie en veiligheid van lesbische vrouwen, homoseksuele mannen, biseksuelen en transgenders (lhbt's). En dat is niet ten onrechte, afgaande op de geluiden uit de samenleving. Ooit was Nederland voorbeeld voor de rest van de wereld als het ging om de tolerantie van seksuele diversiteit. Amsterdam was Gay Capital met de immer druk bezochte Gay Pride. De openheid en vrijheid van weleer is echter afgenomen in recente jaren. Homoseksuele mannen durven niet meer hand in hand over straat en op Facebook verschijnen foto's van homo's die in elkaar geslagen zijn om het enkele feit dat ze homo zijn. In dit hoofdstuk belichten we het onderwerp van verschillende kanten. Het gaat onder andere over meldingen en aangiften van discriminatie op grond van seksuele gerichtheid, over lhbt's in de vluchtelingenopvang, over de aandacht voor deze groep in de media, het Roze in Blauw netwerk van de politie en het programma Regenboogsteden, dat gericht is op emancipatie van lhbt's.

4.1 Meldingen en aangiften

'Sinds 2 maanden word ik om mijn seksuele geaardheid gediscrimineerd door mijn bovenburen. Het uit zich in pesten, uitschelden, uitdagen, verbale intimidatie en verbale bedreiging.' (registratie ADB Zeeland)

Het aantal meldingen van discriminatie op grond van seksuele gerichtheid bij de ADV's in de politie-eenheid Zeeland-West-Brabant is niet hoog. In 2015 zijn er twaalf meldingen binnengekomen. In acht gevallen voelde de melder zich vijandig bejegend, bijvoorbeeld omdat hij/zij uitgescholden werd. Vier keer ging het om situaties waarin melders zich vanwege hun seksuele gerichtheid uitgesloten of anders behandeld werden. Dit soort incidenten kan een grote impact hebben op de melders. Bovendien weten we dat lang niet alle incidenten gemeld worden.

Een vrouw geeft aan gediscrimineerd te worden door collega's en detachingscoach, vanwege haar seksuele geaardheid. De detachingscoach noemt de vrouw een viezerik en geestesziek. Ook vond de coach de vrouw geen echte vrouw, begreep hij niet dat ze met een man getrouwd was geweest, begreep hij niet wat andere vrouwen in haar zien en had mevrouw nooit een kind moeten krijgen. De detachingscoach heeft haar van de werkplek gehaald, omdat haar collega's niet met haar wilden werken. (registratie RADAR)

Bij de politie is een opvallende stijging te zien in de cijfers. In 2014 waren er 136 registraties van discriminatie op grond van seksuele gerichtheid, in 2015 tellen we er 320. Met deze ruime verdubbeling komt de discriminatiegrond seksuele gerichtheid het meest voor in de politieregistraties (bijna 50% van alle registraties), wat atypisch is. Zowel bij politie als ADV's is de discriminatiegrond ras doorgaans het meest prominent in de cijfers.

Homoseksueel stel wordt reeds een jaar lang dagelijks voor hun deur lastig gevallen door jongeren die bij de bushalte staan te wachten. Ze gooien stenen tegen de ramen van hun woning, hangen tegen hun gevel aan en plaatsen hun fietsen daar. Schold de mannen uit voor 'homo's'. (registratie politie)

De politie Zeeland-West-Brabant geeft aan dat de stijging van het aantal geregistreerde incidenten te maken heeft met de actieve rol van het politienetwerk Roze in Blauw om aangiften en meldingen door lhbt's te stimuleren (zie volgende paragraaf).

Een homoseksuele man is door een buurtbewoner op scooter in een steegje gedreven. Verdachte filmde hem continu. Er zou door Verdachte gezegd zijn: "Kanker homo, ik film je voor op youtube, heb je zo een hekel aan me." Slachtoffer geeft aan dat dit al bijna 2 jaar speelt tussen hem, Verdachte en diens vrienden. Verdachte en vrienden willen dat slachtoffer verhuist omdat hij volgens hen als homoseksueel niet in de buurt thuis zou horen. Slachtoffer heeft het gevoel dat er ook buurtkinderen opgestookt worden om mee te gaan in de pesterijen. (registratie politie)

4.2 Roze in Blauw en meer politie-inzet op discriminatie-incidenten

Het politienetwerk Roze in Blauw Nederland bestaat al langere tijd. Dit netwerk behartigt de belangen van lhbt's binnen en buiten de politieorganisatie.²⁶ De doelstellingen van Roze in Blauw zijn onder andere: verhoging van de meldingsbereidheid van burgers uit de lhbt-gemeenschap en samenwerking met andere organisaties om de aanpak van discriminatie van lhbt's te verbeteren. Binnen de politieorganisatie is Roze in Blauw een aanspreekpunt en vraagbaak voor medewerkers. Roze in Blauw werkt bovendien aan bevordering van bewustzijn onder collega's en monitoring van lhbt-gerelateerde incidenten.²⁷

Jonge homoseksuele man wordt nageroepen en gepest vanwege zijn gaardheid door een groep jongeren uit de buurt. (registratie politie)

In de eenheid Zeeland-West-Brabant is in 2015 flink geïnvesteerd in het Roze in Blauw Netwerk.²⁸ In Zeeland is het netwerk nog jong en is in 2015 ook gewerkt aan de basis: er zijn contacten gelegd met ketenpartners, zoals COC Zeeland en ADB Zeeland, en politiemedewerkers zijn geïnformeerd over het netwerk. In december 2015 is Roze in Blauw in Zeeland officieel gelanceerd.

Binnen de politie-eenheid hebben gespecialiseerde politiemensen daarnaast sinds het laatste kwartaal van 2014 extra uren om contact te leggen met mensen die met discriminatie geconfronteerd zijn. Dit doen zij op basis van lijsten waarin alle discriminatiezaken van Zeeland-West-Brabant staan. Medewerkers leggen telefonisch contact met de betrokken aangever en vragen of hij of zij vindt dat het aangifte- en afhandelingsproces goed gelopen is. Dit gesprek biedt ook de mogelijkheid om meer informatie te krijgen die eventueel nog nodig is om te kunnen bepalen (en bewijzen) of een zaak daadwerkelijk discriminatie betreft.

Aangiftes of meldingen zoals de volgende zien we geregeld terugkomen:

Melder fietst regelmatig in Bergen op Zoom en wordt dan geregeld lastig gevallen door een (voor hem onbekende) man. Als meneer langs fietst roept deze altijd 'kut homo, ga weg homo'. Onbekend is of melder homoseksueel is. (registratie politie)

Om te weten of het hier om discriminatie (in strafrechtelijke zin) gaat, is het van belang om te weten of deze man daadwerkelijk homoseksueel is. Verbalisanten zijn zich er echter niet altijd van bewust dat deze informatie belangrijk is of vinden het moeilijk om hiernaar te vragen. De in discriminatie gespecialiseerde politiemedewerkers weten hoe ze de gevoelige vraag naar iemands seksuele gerichtheid op gepaste wijze kunnen voorleggen. Ook de vraag naar het verloop van het aangifte- en afhandelingsproces is van groot belang. Onderrapportage bij discriminatie is een bekend gegeven. Dat is zeker het geval bij lhbt's. Een van de redenen daarvoor is dat lhbt's denken dat het toch geen nut heeft om aangifte te doen van discriminatie.²⁹ Wanneer je de ervaring hebt dat er niks gebeurt met je aangifte of melding wordt dit idee bevestigd. Terugkoppeling is daarom erg belangrijk. De politie wil met deze extra inzet het vertrouwen in de politie onder lhbt's en andere groepen die kwetsbaar zijn voor discriminatie vergroten.

De politie vermoedt dat de versterking van Roze in Blauw en met name de extra inzet van specialisten op discriminatie-incidenten eraan hebben bijgedragen dat de aangiften en meldingen van discriminatie op grond van seksuele gerichtheid een vlucht hebben genomen, doordat het vertrouwen onder lhbt's hierdoor wellicht is toegenomen. Zeeland ligt nog wat achter op West-Brabant, maar in beide regio's zien we een duidelijke stijging in de cijfers.³⁰

²⁶ <https://www.politie.nl/mijn-buurt/lokale-initiatieven/03-midden-nederland/politienetwerk-roze-in-blauw.html>

²⁷ <https://www.politie.nl/themas/roze-in-blauw.html>

²⁸ Informatie afkomstig van politie-eenheid Zeeland-West-Brabant.

²⁹ Mink, I., & Schriemer, R. (2009). *Roze is overal*. Rotterdam: RADAR

³⁰ Mondelinge informatie van politie Zeeland-West-Brabant

Bijlage 1 Toelichting op gebruikte bronnen en gegevens in dit rapport

Deze bijlage bevat een toelichting op de bronnen waaruit voor dit rapport is geput. Daarbij wordt ingegaan op de aard van de informatie en de interpretatie van deze gegevens.³¹

1. Klacht- en incidentregistraties

In Nederland zijn er diverse officiële instanties die de taak hebben om meldingen, klachten, incidenten of zaken van discriminatie te registreren, zoals de politie, het Openbaar Ministerie (OM), het College voor de Rechten van de Mens, antidiscrimatievoorzieningen (ADV's) en Meldpunt Internet Discriminatie (MiND). Daarnaast zijn er belangenorganisaties die discriminatieklachten registreren (bijv. COC, Transgender Netwerk Nederland, CIDI), organisaties die zich op een specifiek terrein richten (Meldpunt Discriminatie Internet (MDI)) en meer generieke klachtinstanties zoals de Nationale Ombudsman of de klachtcommissie van een instelling.

In dit rapport zijn klacht- en incidentregistraties, voor zover regionaal beschikbaar, kwantitatief opgenomen. Daarnaast zijn enkele casusbeschrijvingen toegevoegd.

Vergelijkbaarheid van klacht- en incidentregistraties

De gegevens van instanties die klacht- en incidentregistraties over discriminatie bijhouden zijn niet gelijksoortig en kunnen daarom niet bij elkaar worden opgeteld. Instanties hebben verschillende uitgangspunten, taken en procedures en hun registraties zijn hierop ingericht. Dit betekent dat zij andere typen situaties registreren en andere categorieën hanteren in hun registratiesystemen. Daarnaast zijn er verschillen tussen de gebruikte definities van bepaalde termen en tussen registratieprotocollen. De informatie uit de verschillende hier gebruikte bronnen dient daarom als complementair te worden gezien.

1.1 Meldingen en klachten bij een antidiscrimatievoorziening (ADV)

Mensen die discriminatie hebben ervaren of hebben waargenomen kunnen hiervan melding maken of een klacht indienen bij een ADV. Sinds de introductie van de Wet Gemeentelijke Antidiscrimatievoorzieningen (Wga) in 2009 dient elke gemeente zijn burgers toegang te bieden tot een ADV en de ontvangen meldingen jaarlijks te rapporteren aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Meldingen en klachten bij ADV's betreffen allerlei discriminatiegronden. Daarbij kan het zowel om gronden gaan die wettelijk zijn vastgelegd in het strafrecht of de gelijkebehandelingswetgeving (bijvoorbeeld ras of seksuele gerichtheid), als om gronden die niet in de wet zijn opgenomen (zoals uiterlijk). Meldingen kunnen betrekking hebben op een incident of situatie die tegen een persoon is gericht (de melder of iemand anders). Maar ook op een gebeurtenis die niet tegen specifieke personen is gericht, zoals een artikel in de media of een regeling die voor een bepaalde groep nadelig uitpakt. Bij de registratie van meldingen en klachten bij ADV's staat het perspectief van de melder centraal. Van de geregistreerde meldingen en klachten bij een ADV is niet per definitie juridisch of objectief aangetoond dat er sprake was van discriminatie.

ADB Zeeland en RADAR registreren meldingen en klachten in het registratieprogramma LBA-net. Of Meldpunt Discriminatie Waalwijk en de gemeenten Woensdrecht, Drimmelen, Rucphen en Zundert hun meldingen en klachten registreren in een systeem is ons niet bekend. Alle klachten en meldingen bij ADB Zeeland en RADAR worden geregistreerd, tenzij onvoldoende gegevens beschikbaar zijn. Klachten en meldingen bij ADB Zeeland, RADAR, Meldpunt Discriminatie Waalwijk en de gemeenten Woensdrecht, Drimmelen en Rucphen zijn in dit rapport opgeteld en onder de verzamelnaam 'meldingen' gebruikt in tabellen en grafieken.

ADB Zeeland en RADAR screenen niet structureel, maar nemen wel waar dat er in personeelsadvertenties mogelijk discriminatie op grond van leeftijd of geslacht plaatsvindt. Indien een dergelijke advertentie discriminerende eisen bevat, wordt dit geregistreerd.

³¹ Voor een uitgebreidere toelichting op discriminatiegegevens zie: Dinsbach, W. en Van Bon, S. (2012) *Gegevens en informatie over discriminatie: Onderzoekmethodes en beschikbare bronnen in Nederland*, Rotterdam: Art.1, kenniscentrum discriminatie Nederland.

Over deze registraties wordt in dit rapport afzonderlijk gerapporteerd onder vermelding van registraties eigen screening. Hetzelfde geldt voor nieuwsberichten over discriminatie-incidenten die in het werkgebied plaatsvinden. ADB Zeeland en RADAR registreren meldingen en klachten van inwoners in de politie-eenheid Zeeland-West-Brabant, ook als de situatie waarop de melding betrekking heeft buiten die politie-eenheid plaatsvond.

1.2 Incidenten geregistreerd door de politie

Discriminatie kan strafbaar zijn. In het strafrecht komt discriminatie op twee manieren voor: enerzijds zijn er de specifieke discriminatieartikelen, waarin discriminatoire uitlatingen (137c t/m e Sr) en discriminerende uitsluiting strafbaar zijn gesteld (137g en 429quater Sr). Anderzijds kan er bij commune ('gewone') delicten (zoals mishandeling, brandstichting of bedreiging) sprake zijn van een discriminatoir aspect. Een mishandeling of brandstichting kan bijvoorbeeld gepleegd zijn met een discriminatoir motief.

Slachtoffers, getuigen of mensen die weet hebben van een incident waarbij discriminatie in het spel was, kunnen hiervan melding of aangifte doen bij de politie. Ook kunnen politiefunctionarissen uit eigen beweging proces-verbaal opmaken, wanneer zij getuige of zelf slachtoffer van discriminatie zijn.

Alle meldingen en aangiften die de politie ontvangt en die mogelijk discriminatie betreffen zoals vastgelegd in het strafrecht, worden in principe geregistreerd. De Aanwijzing Discriminatie van het Openbaar Ministerie verplicht de politie bovendien om alert te zijn op eventuele discriminatoire aspecten bij commune delicten en ook deze te registreren.³² Politieagenten registreren meldingen en aangiften in het bedrijfsprocessensysteem BVH.

Sinds 2014 doorzoekt de nationale politie de BVH landelijk naar incidenten met een (mogelijk) discriminatoir karakter, zodat hierover gerapporteerd kan worden. Dit wordt gedaan met behulp van een zoekprogramma dat, aan de hand van een reeks queries (zoekopdrachten), mogelijk relevante aangiften en meldingen uit de BVH haalt. Materiedeskundigen van de nationale politie screenen de resultaten van deze queries, om het kaf van het koren te scheiden. Niet elke zaak die met de query wordt gevonden heeft namelijk daadwerkelijk met discriminatie te maken. De discriminatiezaken worden door de materiedeskundigen van aanvullende informatie voorzien over de discriminatiegrond, de wijze van discriminatie en of het doelwit een werknemer met een publieke functie betrof. Voor dit rapport heeft de nationale politie gegevens aangeleverd over zowel 2015 als 2014. De aantallen die in dit rapport zijn opgenomen voor het jaar 2014, wijken af van de cijfers in het rapport van vorig jaar. In het rapport van vorig jaar (over 2014) zijn de per eenheid samengestelde zaaksoverzichten gebruikt waarbij met een andere query en een niet uniforme aanpak van de screening is gewerkt. De landelijke screening is nog aan verbetering onderhevig. Ook in 2015 zijn ten opzichte van 2014 enkele verbeteringen doorgevoerd, waardoor verschillen tussen de cijfers van 2014 en 2015 zijn opgetreden.

In dit rapport worden incidenten gericht tegen werknemers met een publieke taak - dit betreft in het overgrote deel van de gevallen politieagenten - apart weergegeven van overige incidenten. De reden hiervoor is dat politieagenten veelvuldig met scheldpartijen worden geconfronteerd, waarbij vaak woorden als 'homo' en 'jood' worden gebruikt. Verreweg de meeste registraties van discriminatie-incidenten tegen politieagenten in functie betreffen dit soort beledigingen. In 2014 zijn niet alle discriminatie-incidenten gericht tegen werknemers met een publieke taak apart geregistreerd, in dat jaar zijn alleen de beledigingen aan het adres van politieagenten en BOA's van de andere incidenten onderscheiden.

1.3 Verzoeken om een oordeel bij het College voor de Rechten van de Mens

Mensen die discriminatie hebben ervaren op school of bijvoorbeeld op hun werk, kunnen het College voor de Rechten van de Mens (voorheen de Commissie Gelijke Behandeling) verzoeken om een oordeel uit te spreken over de kwestie. Het College is bevoegd om situaties te toetsen aan de gelijkebehandelingswetgeving. Dit betekent dat de situatie waarover een oordeel wordt gevraagd betrekking moet hebben op de discriminatieterreinen en -gronden die in deze wetgeving zijn opgenomen. Als het College de klacht mag behandelen wordt een onderzoek gestart, waarna een zitting volgt en het College uitspraak doet en bepaalt of er al dan niet sprake is van discriminatie (zie ook paragraaf 2 van deze bijlage). Soms komt het niet tot een zitting, bijvoorbeeld omdat er bemiddeling

³² Openbaar Ministerie (2007, 2011) Aanwijzing Discriminatie, zie: www.om.nl/algemene_onderdelen/uitgebreid_zoeken/@155214/aanwijzing/.

plaatsvindt of omdat een verzoeker het verzoek intrekt. Alle verzoeken die het College ontvangt worden geregistreerd. Het College rapporteert hierover in het jaarverslag.

Overzichten van de instroom van verzoeken om een oordeel, die zijn ingediend door bewoners van Zeeland-West-Brabant, en de daarbij door het College uitgesproken oordelen zijn door het College ter beschikking gesteld voor dit rapport. Voor gegevens over de instroom van verzoeken wordt gebruik gemaakt van een databestand waarin enkel afgehandelde verzoeken om een oordeel zijn opgenomen. Dit betekent dat verzoeken om een oordeel die nog niet zijn afgehandeld, niet in dit rapport worden meegenomen. Om die reden zijn de aantallen ingestroomde verzoeken om een oordeel uit [2015] niet weergegeven in de tabellen; veel daarvan zijn op moment van schrijven van dit rapport nog niet afgehandeld.

ADB Zeeland en RADAR zijn verantwoordelijk voor de interpretatie van en teksten over de regionale data die door het College zijn aangeleverd.

2. Juridisch getoetste situaties

Een klein deel van alle discriminatie-ervaringen die ergens zijn gemeld wordt juridisch getoetst. Dat wil zeggen dat door een bevoegde instantie wordt vastgesteld of discriminatie in juridische zin heeft plaatsgevonden. In Nederland is het College voor de Rechten van de Mens (voorheen de Commissie Gelijke Behandeling) bevoegd om te toetsen of er sprake is van wettelijk verboden onderscheid op basis van de gelijkebehandelingswetgeving. In zijn jaarverslag rapporteert het College over de oordelen die in het voorliggende jaar zijn uitgesproken. Ten behoeve van dit rapport heeft het College een overzicht beschikbaar gesteld van uitgesproken oordelen waarbij de verzoekers inwoners van Zeeland-West-Brabant zijn.

Ook rechters kunnen zaken toetsen aan de gelijkebehandelingswetgeving of het strafrecht en beoordelen of discriminatie in juridische zin heeft plaatsgevonden. Gegevens hierover zijn vooralsnog echter niet regionaal beschikbaar.

Bijlage 2 De tabellen

1. Omvang van gemelde discriminatie-ervaringen in Zeeland-West-Brabant

Tabel 1 Aantal klachten, meldingen en registraties van discriminatie per jaar³³

	2014	2015
ADB Zeeland, RADAR en andere adv's, klachten/meldingen ³⁴	379	302
Politie, geregistreerde discriminatie-incidenten (eenheid Zeeland-West-Brabant)	484	633
Politie, geregistreerde discriminatie-incidenten tegen werknemers met een publieke taak (eenheid Zeeland-West-Brabant)	-	123
Politie, beledigingen politie en boa's (eenheid Zeeland-West-Brabant) ³⁵	77	-
College voor de Rechten van de Mens, instroom verzoeken om oordeel ³⁶	32	-

NB. In 2015 ontbreekt een deel van de discriminatieregistraties van de politie. De stijging van het aantal politieregistraties is in feite groter dan de tabel toont. Naar schatting zijn er in 2015 677 registraties exclusief werknemers publieke taak en 132 registraties werknemers publieke taak. Zie voetnoot 32 voor een toelichting hierop.

³³ Bij de opmaak van de discriminatie-jaarcijfers Politie over 2015 is gebleken dat niet alle gegevens van de laatste drie maanden van 2015 zijn meegenomen in de screening. Het is nog onbekend wat hiervan de oorzaak is. Er wordt op dit moment uitgezocht hoe dit heeft kunnen ontstaan. Om zo goed mogelijk inzicht te hebben in de omvang van het aantal door politie geregistreerde discriminatie-incidenten in 2015, is over de laatste drie maanden van 2015 een correctiefactor berekend voor het totaal. Dat betekent voor de eenheid Zeeland-West-Brabant dat het aantal registraties naar schatting 53 hoger is en op een totaal komt van 677 reguliere registraties en 132 incidenten tegen werknemers publieke taak. Zowel landelijk als in alle eenheden heeft de correctie geen invloed op de conclusie of er sprake is van een stijging of daling ten opzichte van 2014. Daarom is ervoor gekozen om voor de analyse in dit rapport uit te gaan van de ongecorrigeerde cijfers. De Nationale Politie heeft het afgelopen en dit jaar extra geïnvesteerd in een complete en juiste rapportage over discriminatie-incidenten. Om die reden is het extra vervelend dat voor de laatste drie maanden van 2015 met een correctiefactor moet worden gewerkt. De politie blijft, samen met andere organisaties die een taak hebben in de bestrijding van discriminatie, toewerken naar een landelijke aanpak om een zo volledig mogelijk beeld te krijgen van geregistreerde discriminatie-incidenten in Nederland.

³⁴ Aantal meldingen in 2015 bij ADB Zeeland: 88, RADAR: 191, Drimmelen: 1, Rucphen: 0, Waalwijk: 22, Woensdrecht: 0. Aantal meldingen in 2014 bij ADB Zeeland: 123, RADAR: 220, Drimmelen: 1, Rucphen: 0, Waalwijk: 26, Woensdrecht: 0. In 2014 waren er daarnaast 37 meldingen bij ADB Zeeland en 204 meldingen bij RADAR naar aanleiding van de PVV-bijeenkomst op de verkiezingsavond 19 maart 2014 en de oproep daar om 'minder Marokkanen'. Omdat het om een uitzonderlijk hoog aantal meldingen gaat over één incidenten, zijn deze meldingen omwille van de vergelijkbaarheid niet meegenomen in de cijfers van dit rapport. Van Loon op Zand en Zundert ontbreken gegevens in dit rapport.

³⁵ In 2014 zijn beledigingen van politie en boa's met een discriminatoir aspect apart geregistreerd; in 2015 is de volledige categorie werknemers met een publieke taak apart geregistreerd. Het overgrote deel van incidenten tegen werknemers met een publieke taak betreft beledigingen van politie, hoewel ook discriminatie van bijvoorbeeld tramconducteurs, leerkrachten en parkeerwachters in deze categorie wordt opgenomen.

³⁶ Het aantal ingestroomde verzoeken om een oordeel is gebaseerd op de gegevens uit een databestand waarin enkel afgehandelde verzoeken om een oordeel zijn opgenomen.

2. Cijfers ADB Zeeland, RADAR en andere adv's

Tabel 2a Aantal klachten/meldingen ADB Zeeland, RADAR en andere adv's, naar discriminatiegrond³⁷

	2014		2015	
	Aantal	%	Aantal	%
Arbeidscontract	0	0%	4	1%
Arbeidsduur	0	0%	1	0%
Burgerlijke staat	0	0%	3	1%
Geslacht	31	8%	27	8%
Godsdienst ³⁸	22	6%	22	7%
Handicap/chronische ziekte	43	11%	34	10%
Leeftijd	56	14%	33	10%
Levensovertuiging	1	0%	0	0%
Nationaliteit	21	5%	12	4%
Politieke gezindheid	0	0%	3	1%
Ras ³⁹	152	38%	136	42%
Seksuele gerichtheid	23	6%	12	4%
Overige (niet-wettelijke) gronden	50	13%	37	11%
Onbekend	1	0%	1	0%
Totaal	400	100%	325	100%

Tabel 2b Aantal klachten/meldingen ADB Zeeland, RADAR en andere adv's, naar wijze van discriminatie⁴⁰

	2014		2015	
	Aantal	%	Aantal	%
Bedreiging	10	3%	5	2%
Geweld	8	2%	7	2%
Omstreden behandeling	259	67%	194	62%
Vijandige bejegening	102	26%	100	32%
Overig	6	2%	8	3%
Onbekend/n.v.t.	0	0%	1	0%
Totaal	385	100%	315	100%

³⁷ Het totale aantal in deze tabel kan afwijken van het totaal aantal meldingen/klachten/registraties. Eén melding kan namelijk over discriminatie op meerdere gronden gaan, waardoor er verschillen ontstaan tussen het totaal in deze tabel en het totaal in tabel 1

³⁸ Binnen de grond godsdienst komt geen enkele registratie voor die gaat over discriminatie van Joden (2015). 15 van de registraties binnen deze grond gaan over discriminatie van moslims (2015).

³⁹ Binnen de grond ras gaan 2 registraties over antisemitisme (2015).

⁴⁰ Het totale aantal in deze tabel kan afwijken van het totaal aantal meldingen/klachten/registraties. Eén melding kan namelijk over discriminatie op meerdere wijzen gaan, waardoor er verschillen ontstaan tussen het totaal in deze tabel en het totaal in tabel 1

Tabel 2c Aantal klachten/meldingen ADB Zeeland, RADAR en andere adv's, naar terrein

	2014		2015	
	Aantal	%	Aantal	%
Arbeidsmarkt	126	33%	97	31%
Buurt/wijk	42	11%	24	8%
Collectieve voorzieningen	53	14%	47	15%
Commerciële dienstverlening	42	11%	32	10%
Horeca/amusement	16	4%	10	3%
Huisvesting	7	2%	8	3%
Media en reclame	10	3%	15	5%
Onderwijs	11	3%	19	6%
Openbare ruimte	4	1%	7	2%
Politie/OM/VD	17	4%	11	4%
Privésfeer	4	1%	9	3%
Publieke/politieke opinie	24	6%	9	3%
Sport en recreatie	10	3%	8	3%
Overig	13	3%	12	4%
Onbekend/n.v.t.	0	0%	1	0%
Totaal	379	100%	309	100%

Tabel 2d Aantal klachten/meldingen ADB Zeeland, RADAR en Drimmelen, naar werkwijze⁴¹

	2014		2015	
	Aantal	%	Aantal	%
(Alleen) registratie	101	20%	118	32%
Advies/informatie	273	55%	179	48%
Beïnvloeding beleid	4	1%	11	3%
Bemiddeling	50	10%	19	5%
Bijstaan in procedures	21	4%	7	2%
Doorverwijzing	41	8%	28	8%
Eigen onderzoek ADV	0	0%	2	1%
Overig	9	2%	9	2%
Totaal	499	100%	373	100%

⁴¹ Per klacht en/of melding kunnen meerdere wijzen van klachtbehandeling worden toegepast en geregistreerd. Daarbij kan de wijze van klachtbehandeling niet of niet volledig ingevuld zijn voor de op het moment van rapportage nog lopende klachten. Het totale aantal geregistreerde werkwijzen van klachtbehandeling kan om die redenen dan ook afwijken van het totale aantal klachten.

Tabel 2e Aantal klachten/meldingen ADB Zeeland, RADAR en andere adv's, naar gemeente en naar aantal per 1.000 inwoners⁴²

	Aantal inwoners ⁴³	Aantal klachten en meldingen ADV's		Aantal klachten en meldingen ADV's per 1.000 inwoners	
		2014	2015	2014 ⁴⁴	2015
Aalburg	12922	2	2	0,15	0,15
Alphen-Chaam	9753	1	1	0,10	0,10
Baarle-Nassau	6599	0	1	0,00	0,15
Bergen Op Zoom	66320	10	13	0,15	0,20
Borsele	22568	7	4	0,31	0,18
Breda	180937	65	45	0,36	0,25
Dongen	25395	6	1	0,24	0,04
Drimmelen	26703	1	1	0,04	0,04
Etten-Leur	42503	10	10	0,24	0,24
Geertruidenberg	21574	3	3	0,14	0,14
Gilze-Rijen	26065	7	1	0,27	0,04
Goes	37153	21	21	0,57	0,57
Goirle	23014	1	2	0,04	0,09
Halderberge	29484	4	4	0,14	0,14
Hilvarenbeek	15042	1	2	0,07	0,13
Hulst	27360	13	7	0,48	0,26
Kapelle	12545	2	1	0,16	0,08
Loon op Zand	22960	3	onbekend	0,13	-
Middelburg	47613	22	17	0,46	0,36
Moerdijk	36816	8	4	0,22	0,11
Noord-Beveland	7433	1	2	0,13	0,27
Oisterwijk	25732	4	1	0,16	0,04
Oosterhout	53793	18	12	0,33	0,22
Reimerswaal	22058	7	3	0,32	0,14
Roosendaal	76874	25	12	0,33	0,16
Rucphen	22233	0	0	0,00	0,00
Schouwen-Duiveland	33821	5	6	0,15	0,18
Sluis	23747	10	5	0,42	0,21
Steenbergen	23638	3	8	0,13	0,34
Terneuzen	54577	18	8	0,33	0,15
Tholen	25440	4	3	0,16	0,12
Tilburg	211648	64	71	0,30	0,34
Veere	21926	6	5	0,27	0,23
Vlissingen	44485	33	9	0,74	0,20
Waalwijk	46713	26	22	0,56	0,47
Werkendam	26452	3	4	0,11	0,15
Woensdrecht	21644	0	0	0,00	0,00
Woudrichem	14388	2	2	0,14	0,14
Zundert	21363	1	onbekend	0,05	-

⁴² Voor het jaar 2015 komt dit getal overeen met het totaal waarover per gemeente is gerapporteerd in het Wga-formulier. Dit betekent dat het meldingen betreft van inwoners van de gemeenten en/of meldingen van voorvallen die zich in de gemeente afspeelden. In 2014 is het verschil dat de meldingen naar aanleiding van de PVV-bijeenkomst op de verkiezingsavond 19 maart 2014 en de oproep daar over 'minder Marokkanen' niet zijn meegenomen in de cijfers. Zie de voetnoot bij tabel 1.

⁴³ Aantal inwoners op 1 januari 2015 (Bron: CBS Statline)

⁴⁴ Op basis van het aantal inwoners op 1 januari 2014 (Bron: CBS Statline)

Tabel 2e.1 Aantal klachten/meldingen ADB Zeeland, RADAR en andere adv's, naar gemeente en naar discriminatiegrond⁴⁵

	Arbeidscontract	Arbeidsduur	Burgerlijke staat	Geslacht	Godsdienst	Handicap	Leeftijd	Levensovertuiging	Nationaliteit	Politieke gezindheid	Ras	Seksuele gerichtheid	Niet-wettelijk	Onbekend
Aalburg											2			
Alphen Chaam									1					
Baarle Nassau											1			
Bergen op Zoom				1		3	2		1		4		1	
Borsele				1	1		2							
Breda ⁴⁶			1	3	2	3	5		1		23	2	6	
Dongen							1							
Drimmelen									1					
Etten-Leur ⁴⁷					1						8	1	1	
Geertruidenberg							1				2			
Gilze-Rijen											1			
Goes						7	2				8	1	4	
Goirle				1							1		1	
Halderberge ⁴⁸				1	1	1	1				1			
Hilvarebeek						1					2		1	
Hulst		1		1		1	1				2		1	
Kapelle ⁴⁹											1			
Middelburg	1			2	2	2			1	1	5		5	
Moerdijk							1				3			
Noord-Beveland											1			
Oisterwijk											1			
Oosterhout						1	2				4		3	
Reimerswaal				1	1						1			
Roosendaal ⁵⁰				1	1	1	1				6		2	
Schouwen-Duiveland			1	1		1	1				2			
Sluis				1		1					3	1	2	
Steenbergen ⁵¹					2					1	5		1	
Terneuzen				2	1		1				3	1		
Tholen											1	1	1	
Tilburg ⁵²				8	7	5	5		4		36	4	5	
Veere							1				2		2	
Vlissingen	1		1		1	1			1		5			
Waalwijk	2			1		3	5		2	1	5		2	1
Werkendam				2	1		2					1		
Woudrichem						1					1			

⁴⁵ Dit getal komt overeen met het totaal waarover per gemeente is gerapporteerd in het Wga-formulier. Dit betekent dat het meldingen betreft van inwoners van de gemeenten en/of meldingen van voorvallen die zich in de gemeente afspeelden.

⁴⁶ In Breda gingen 2 meldingen binnen de grond ras over moslimdiscriminatie.

⁴⁷ In Etten-Leur ging 1 melding binnen de grond ras over antisemitisme en 1 melding over moslimdiscriminatie.

⁴⁸ In Halderberge ging 1 melding binnen de grond ras over moslimdiscriminatie.

⁴⁹ In Kapelle ging 1 melding binnen de grond ras over antisemitisme.

⁵⁰ In Roosendaal ging 1 melding binnen de grond ras over moslimdiscriminatie.

⁵¹ In Steenbergen ging 1 melding binnen de grond ras over moslimdiscriminatie.

⁵² In Tilburg gingen 6 meldingen binnen de grond ras over moslimdiscriminatie.

Tabel 2e.2 Aantal klachten/meldingen ADB Zeeland, RADAR en andere adv's, naar gemeente en naar terrein, 2015⁵³

	Arbeidsmarkt	Buurt/wijk	Collectieve voorzieningen	Commerciële dienstverlening	Horeca/amusement	Huisvesting	Media en reclame	Onderwijs	Openbare ruimte	Politie/OM/VVD	Privésfeer	Publieke/politieke opinie	Sport	Overig	Onbekend
Aalburg			1									1			
Alphen Chaam						1									
Baarle Nassau										1					
Bergen op Zoom	3		2	1	1			2		1				2	
Borsele	2		1												
Breda	20	2	7	4	4	1				2	2		2	1	
Dongen				1											
Drimmelen				1											
Etten leur	4	1	2				2	1		1					
Geertruidenberg	2											1			
Gilze-Rijen						1									
Goes	2	1	5	3		2	1	3	1	1	1	2			
Goirle			2												
Halderberge	1	1		2											
Hilvarenbeek	1	1											1		
Hulst	3	1	1										1		
Kapelle							1								
Middelburg	4	1	4	2	1		2	1			1	1	1		
Moerdijk	3		2												
Noord-Beveland												1			
Oisterwijk	1														
Oosterhout	4		4	2											
Reimerswaal							1	1							1
Roosendaal	4		3	1				2				1	1		
Schouwen-Duiveland	1			1			1			2	1		1		
Sluis	1	1		1				1							1
Steenbergen	1			1		1	1		1	1	1				1
Terneuzen	3	1			3			1							
Tholen				1											2
Tilburg	24	11	7	8	1	1	2	5	2	3	3	1			2
Veere	1	1				1	1	1							
Vlissingen	2		3	1			1		2						
Waalwijk	10	1	3	1			2	1				1		2	1
Werkendam	2	1							1						
Woudrichem													1	1	

⁵³ Dit getal komt overeen met het totaal waarover per gemeente is gerapporteerd in het Wga-formulier. Dit betekent dat het meldingen betreft van inwoners van de gemeenten en/of meldingen van voorvallen die zich in de gemeente afspeelden.

Tabel 2e.3 Aantal klachten/meldingen ADB Zeeland, RADAR en andere adv's, naar gemeente en naar wijze van discriminatie, 2015⁵⁴

	Bedreiging	Geweld	Omstreden behandeling	Vijandige bejegening	Overig	Onbekend/n.v.t.
Aalburg			1	1		
Alphen Chaam			1			
Baarle Nassau				1		
Bergen op Zoom			11		1	
Borsele			3			
Breda			30	15	1	
Dongen			1			
Drimmelen			1			
Etten leur			7	3		
Geertruidenberg			2		1	
Gilze-Rijen			1			
Goes			11	10		
Goirle			1	1		
Halderberge	1		2	2		
Hilvarenbeek				2		
Hulst		1	4	2		
Kapelle				1		
Middelburg			13	5		
Moerdijk			3	1		
Noord-Beveland			1			
Oisterwijk			1			
Oosterhout	1		6	3		
Reimerswaal			2	1		
Roosendaal		1	6	6		
Schouwen-Duiveland		1	4	1		
Sluis	1	1	2	2		
Steenbergen		1	3	5		
Terneuzen			6	2		
Tholen			1	2		
Tilburg	1	2	40	28	2	
Veere			3	2		
Vlissingen	1		6	4		
Waalwijk			17	1	3	
Werkendam			2	2		
Woudrichem			2			

⁵⁴ Dit getal komt overeen met het totaal waarover per gemeente is gerapporteerd in het Wga-formulier. Dit betekent dat het meldingen betreft van inwoners van de gemeenten en/of meldingen van voorvallen die zich in de gemeente afspeelden.

Tabel 2f Aantal klachten/meldingen ADB Zeeland en RADAR, naar discriminatiegrond en terrein, 2015

	Arbeidscontract	Arbeidsduur	Burgerlijke staat	Geslacht	Godsdienst	Handicap	Leeftijd	Levensovertuiging	Nationaliteit	Politieke gezindheid	Ras	Seksuele gerichtheid	Niet-wettelijk	Onbekend
Arbeidsmarkt	2	1		13	8	2	22		2		43	2	3	
Buurt/wijk					2	2	1		2		14	3		
Collectieve voorzieningen			1	3	2	9	1		1		21		9	
Commerciële dienstverlening				2	0	5	2		2		9	1	9	
Horeca/amusement				2	1		1				4	1	1	
Huisvesting			1	0	0	1	1		1		2		2	
Media en reclame			1	1	2						7	1	2	
Onderwijs				1	3	5					9			
Openbare ruimte											4	2	1	
Politie/OM/VD				1					1		7		2	
Privésfeer				1	3						6		2	
Publieke/politieke opinie					2					1	6			
Sport en recreatie						7	1				2		1	
Overig				2		1				1	2	2	5	
Onbekend/n.v.t.														
Totaal	2	1	3	26	23	32	29		9	2	136	12	37	

Tabel 2g Aantal klachten/meldingen ADB Zeeland en RADAR, naar wijze van discriminatie en discriminatiegrond, 2015

	Arbeidscontract	Arbeidsduur	Burgerlijke staat	Geslacht	Godsdienst	Handicap	Leeftijd	Levensovertuiging	Nationaliteit	Politieke gezindheid	Ras	Seksuele gerichtheid	Niet-wettelijk	Onbekend
Bedreiging					2						4			
Geweld				1							6			
Omstreden behandeling	2	1	3	21	10	22	28		7		64	4	23	
Vijandige bejegening				4	12	10			2	2	63	8	11	
Overig											3		2	
Onbekend/n.v.t.														
Totaal	2	1	3	26	24	32	28		9	2	140	12	36	

Tabel 2h Aantal klachten/meldingen ADB Zeeland en RADAR, naar wijze van discriminatie en terrein, 2015

	Bedreiging	Geweld	Omstreden behandeling	Vijandige bejegening	Overig	Onbekend/n.v.t.
Arbeidsmarkt	1	2	65	21		
Buurt/wijk	3	2	3	19		
Collectieve voorzieningen			30	14	2	
Commerciële dienstverlening		1	23	6	1	
Horeca/amusement			10	1		
Huisvesting			8			
Media en reclame	1		4	9		
Onderwijs		1	12	5		
Openbare ruimte			1	6		
Politie/OM/VD		1	9	3		
Privésfeer			1	8		
Publieke/politieke opinie			3	4	1	
Sport en recreatie			6	2		
Overig			5	4	1	
Onbekend/n.v.t.						
Totaal	5	7	180	102	5	

3. Cijfers Politie-eenheid Zeeland-West-Brabant

Tabel 3a Aantal geregistreerde discriminatie-incidenten politie, naar discriminatiegrond⁵⁵

	2014		2015	
	Aantal	%	Aantal	%
Geslacht	5	1%	14	2%
Godsdienst ⁵⁶	27	5%	43	7%
Handicap	5	1%	9	1%
Levensovertuiging	0	0%	2	0%
Ras ⁵⁷	248	48%	213	32%
Antisemitisme	23	4%	zie voetnoot bij ras/ godsdienst	-
Seksuele gerichtheid	136	26%	320	49%
Onbekend	74	14%	55	8%
Overig	-	0%	3	0%
Totaal	518	100%	659	100%

NB. Antisemitisme wordt door de politie geregistreerd als discriminatie op grond van ras, met de subcategorie 'joods' of als discriminatie op grond van godsdienst met de subcategorie 'jodendom'. In het landelijke politierapport 2014 zijn de registraties met de subcategorie 'joods/jodendom' als aparte grond (antisemitisme) opgenomen in de tabel met discriminatiegronden en niet weergegeven onder ras of godsdienst. In 2015 is het aantal registraties dat antisemitisme betreft terug te vinden in de voetnoten bij tabel 3a. Er is voor gekozen om in dit rapport antisemitisme als niet aparte discriminatiegrond op te nemen, omdat antisemitisme dat juridisch gezien niet is.

Tabel 3a.1 Aantal geregistreerde discriminatie-incidenten tegen werknemers publieke functie, naar discriminatiegrond (2015)⁵⁸

	2015	
	Aantal	%
Geslacht	3	2%
Godsdienst ⁵⁹	2	2%
Handicap	0	0%
Levensovertuiging	0	0%
Ras ⁶⁰	11	10%
Seksuele gerichtheid	107	87%
Onbekend	0	0%
Overig	0	0%
Totaal	123	100%

⁵⁵ Het totale aantal registraties per jaar in deze tabel kan afwijken van het totaal aantal in tabel 1. Eén registratie kan over discriminatie op meerdere gronden gaan en dat verklaart het verschil.

⁵⁶ Binnen de grond godsdienst hebben in 2014 van de 27 registraties er 20 de aantekening 'islam' gekregen. In 2015 gaan er van de 43 registraties 37 over islam en 1 over het jodendom.

⁵⁷ Binnen de grond ras hebben in 2015 van de 213 registraties er 26 de aantekening 'joods' gekregen.

⁵⁸ Het totale aantal registraties per jaar in deze tabel kan afwijken van het totaal aantal in tabel 1. Eén registratie kan over discriminatie op meerdere gronden gaan en dat verklaart het verschil.

⁵⁹ Binnen de grond godsdienst hebben in 2015 de 2 registraties allebei de aantekening 'islam' gekregen.

⁶⁰ Binnen de grond ras hebben in 2015 van de 11 registraties er 2 de aantekening 'joods' gekregen.

Tabel 3b Aantal geregistreerde discriminatie-incidenten politie, naar wijze van discriminatie⁶¹

	2014		2015	
	Aantal	%	Aantal	%
Bedreiging	40	8%	33	5%
Belediging	186	38%	497	75%
Mishandeling	21	4%	31	5%
Opruiing	-	-	5	1%
Uitsluiting	8	2%	18	3%
Vernieling/bekladding	89	18%	73	11%
Onbekend	134	28%	-	-
Overig	6	1%	5	1%
Totaal	484	100%	662	100%

Tabel 3b.1 Aantal geregistreerde discriminatie-incidenten tegen werknemer publieke functie, naar wijze van discriminatie (2015)⁶²

	2015	
	Aantal	%
Bedreiging	0	0%
Belediging	122	99%
Mishandeling	0	0%
Opruiing	0	0%
Uitsluiting	0	0%
Vernieling/bekladding	1	1%
Onbekend	0	0%
Overig	0	0%
Totaal	123	100%

⁶¹ Het totale aantal registraties per jaar in deze tabel kan afwijken van het totaal aantal in tabel 1. Eén registratie kan over discriminatie op meerdere wijzen gaan en dat verklaart het verschil.

⁶² Het totale aantal registraties per jaar in deze tabel kan afwijken van het totaal aantal in tabel 1. Eén registratie kan over discriminatie op meerdere wijzen gaan en dat verklaart het verschil.

Tabel 3c Aantal geregistreerde discriminatie-incidenten politie, naar gemeente (over incidenten die zich afspeelden in een gemeente) en naar aantal per 1.000 inwoners in 2015

	Aantal inwoners ⁶³	Aantal geregistreerde discriminatie-incidenten politie		Aantal geregistreerde discriminatie-incidenten politie per 1.000 inwoners	
		2014	2015	2014 ⁶⁴	2015
Aalburg	12922	1	2	0,08	0,15
Alphen-Chaam	9753	1	0	0,10	0,00
Baarle-Nassau	6599	0	3	0,00	0,45
Bergen Op Zoom	66320	28	45	0,42	0,68
Borsele	22568	4	0	0,18	0,00
Breda	180937	102	105	0,57	0,58
Dongen	25395	3	9	0,12	0,35
Drimmelen	26703	5	2	0,19	0,07
Etten-Leur	42503	8	13	0,19	0,31
Geertruidenberg	21574	5	11	0,23	0,51
Gilze-Rijen	26065	5	9	0,19	0,35
Goes	37153	19	35	0,51	0,94
Goirle	23014	3	9	0,13	0,39
Halderberge	29484	5	12	0,17	0,41
Hilvarenbeek	15042	4	2	0,27	0,13
Hulst	27360	4	15	0,15	0,55
Kapelle	12545	1	0	0,08	0,00
Loon op Zand	22960	6	4	0,26	0,17
Middelburg	47613	20	17	0,42	0,36
Moerdijk	36816	8	5	0,22	0,14
Noord-Beveland	7433	2	0	0,27	0,00
Oisterwijk	25732	10	5	0,39	0,19
Oosterhout	53793	15	11	0,28	0,20
Reimerswaal	22058	3	6	0,14	0,27
Roosendaal	76874	34	42	0,44	0,55
Rucphen	22233	4	7	0,18	0,31
Schouwen-Duiveland	33821	10	11	0,30	0,33
Sluis	23747	8	8	0,34	0,34
Steenbergen	23638	6	9	0,26	0,38
Terneuzen	54577	13	29	0,24	0,53
Tholen	25440	3	2	0,12	0,08
Tilburg	211648	92	137	0,44	0,65
Veere	21926	4	6	0,18	0,27
Vlissingen	44485	22	15	0,50	0,34
Waalwijk	46713	16	13	0,34	0,28
Werkendam	26452	9	17	0,34	0,64
Woensdrecht	21644	2	10	0,09	0,46
Woudrichem	14388	3	2	0,21	0,14
Zundert	21363	2	5	0,09	0,23

⁶³ Aantal inwoners op 1 januari 2015 (Bron: CBS Statline)⁶⁴ Op basis van het aantal inwoners op 1 januari 2014 (Bron: CBS Statline)

Tabel 3c.1 Aantal geregistreerde discriminatie-incidenten tegen werknemer publieke functie, naar gemeente (over incidenten die zich afspeelden in een gemeente) en naar aantal per 1.000 inwoners, 2015

	Aantal inwoners ⁶⁵	Aantal geregistreerde discriminatie-incidenten politie	Aantal geregistreerde discriminatie-incidenten politie per 1.000 inwoners
Bergen Op Zoom	66320	7	0,11
Borsele	22568	2	0,09
Breda	180937	29	0,16
Drimmelen	26703	1	0,04
Etten-Leur	42503	1	0,02
Geertruidenberg	21574	1	0,05
Gilze en Rijen	26065	1	0,04
Goes	37153	5	0,13
Goirle	23014	1	0,04
Hulst	27360	4	0,15
Loon op Zand	22960	1	0,04
Middelburg	47613	2	0,04
Oosterhout	53793	2	0,04
Roosendaal	76874	3	0,04
Schouwen-Duiveland	33821	4	0,12
Steenbergen	23638	2	0,08
Terneuzen	54577	5	0,09
Tholen	25440	1	0,04
Tilburg	211648	40	0,19
Veere	21926	1	0,05
Vlissingen	44485	7	0,16
Waalwijk	46713	2	0,04

⁶⁵ Aantal inwoners op 1 januari 2015 (Bron: CBS Statline)

Tabel 3c.2 Aantal geregistreerde discriminatie-incidenten politie naar discriminatiegrond per gemeente, 2015

	Geslacht	Godsdienst	Handicap	Levensovertuiging	Ras	Seksuele gerichtheid	Onbekend
Aalburg					1	1	
Baarle-Nassau						3	
Bergen Op Zoom	2	4			14	24	5
Breda	1	5	2		40	51	10
Dongen	1	2			2	2	2
Drimmelen						2	
Etten-Leur					9	3	
Geertruidenberg		1			2	5	3
Gilze-Rijen		1			4	4	1
Goes		3			10	19	2
Goirle		1			2	6	
Halderberge	1	1	2	1	5	3	
Hilvarenbeek					1		1
Hulst	1				6	8	1
Loon op Zand					1	2	
Middelburg		2	1	1	5	10	
Moerdijk					1	2	2
Oisterwijk			1		3	1	
Oosterhout					3	5	3
Reimerswaal					3	3	
Roosendaal	2	3	1		16	22	1
Rucphen		1			1	4	1
Schouwen-Duiveland		1			1	7	2
Sluis		1			3	2	2
Steenbergen		1			3	4	1
Terneuzen	1	1			11	14	3
Tholen					1		1
Tilburg	4	12	2		42	78	6
Veere	1					6	
Vlissingen					10	3	3
Waalwijk		1			7	4	1
Werkendam		2				13	2
Woensdrecht					4	6	
Woudrichem						1	1
Zundert					2	2	1

Tabel 3c.3 Aantal geregistreerde discriminatie-incidenten politie naar wijze per gemeente, 2015

	Bedreiging	Belediging	Mishandeling	Opruiming	Uitsluiting	Vernieling
Aalburg		1	1			
Baarle-Nassau		2				
Bergen Op Zoom	5	36				6
Breda	6	82	2		6	13
Dongen		5			2	2
Drimmelen		1				1
Etten-Leur	1	12				
Geertruidenberg		8				3
Gilze-Rijen	1	8	1			
Goes	2	29	3	1		2
Goirle		9				
Halderberge	1	8			1	2
Hilvarenbeek		1				1
Hulst	1	11		1		3
Loon op Zand		2				2
Middelburg		17				
Moerdijk		3	1			2
Oisterwijk	1	5				
Oosterhout	1	7				3
Reimerswaal		5	2			
Roosendaal	1	35	4		2	1
Rucphen		6				1
Schouwen-Duiveland		9				2
Sluis		6				1
Steenbergen	1	5	1			3
Terneuzen	1	21	1	1	1	4
Tholen				1		1
Tilburg	8	109	11	1	6	11
Veere		6				
Vlissingen	1	10	1			3
Waalwijk		11	1			1
Werkendam	1	13	1			3
Woensdrecht	1	10				
Woudrichem			1			1
Zundert		4				1

4. Cijfers College voor de Rechten van de Mens over Zeeland-West-Brabant⁶⁶

Tabel 4a Aantal verzoeken om een oordeel bij het College voor de Rechten van de Mens, naar discriminatiegrond

	2013	2014
Geslacht	8	11
Ras	4	2
Nationaliteit	2	3
Godsdienst	1	2
Seksuele gerichtheid		
Burgerlijke staat		
Politieke overtuiging		
Levensovertuiging		
Arbeidsduur		
Vaste / tijdelijke arbeidscontracten		
Handicap / chronische ziekte	6	4
Leeftijd	8	6
Meerdere gronden	3	2
Geen gelijkebehandelingsgrond	3	2
Totaal	35	32

Tabel 4b Aantal verzoeken om een oordeel bij het College voor de Rechten van de Mens, naar terrein

	2013	2014
Arbeid - Werving en selectie	9	9
Arbeid - Aanstelling	1	3
Arbeid - Beëindiging arbeidsrelatie	3	8
Arbeid - Arbeidsvoorwaarden		2
Arbeid - Overig*	2	
Goederen en Diensten**	14	3
Overig***		2
Meerdere terreinen		1
Geen terrein	6	4
Totaal	35	32

*Niet nader gedefinieerd, maar inclusief arbeidsomstandigheid

**Inclusief studie- en beroepskeuzeadvies

***Niet nader gedefinieerd, maar o.a. vrije beroep en sociale bescherming

NB. In 2015 heeft het College een aantal noodzakelijke mutaties doorgevoerd op subterreinen in de arbeid. Hierdoor wijken de cijfers in tabel 3 af van de cijfers in de voorgaande rapportage.

Tabel 4c Aantal oordelen College voor de Rechten van de Mens

	Aantal
2014	14
2015	7

Tabel 4d Aantal oordelen College voor de Rechten van de Mens, naar uitspraak

	2014	2015
Oordelen met minstens een uitspraak verboden onderscheid / strijd met de wet	11*	2**
Oordelen zonder onderscheid / strijd met de wet	3	5
Totaal	14	7

*Oordeelnummers 2014-17, 2014-27, 2014-34, 2014-38, 2014-59, 2014-61, 2014-62, 2014-63, 2014-80, 2014-95, 2014-96.

**Oordeelnummers 2015-39, 2015-147.

⁶⁶ Het aantal ingestroomde verzoeken om een oordeel/oordelen is gebaseerd op de gegevens uit een databestand waarin enkel afgehandelde verzoeken om een oordeel zijn opgenomen. Dit betekent dat verzoeken om een oordeel die nog niet zijn afgehandeld, niet in deze tabellen voorkomen.

Tabel 4e Aantal verzoeken om een oordeel bij het College voor de Rechten van de Mens, naar discriminatiegrond en terrein, 2014

	Arbeid					Goederen en diensten	Overig	Meerdere terreinen per	Geen terrein	Totaal
	Werving en selectie	Aanstelling	Beeindiging arbeidsrelatie	Arbeidsvoorwaarden	Arbeid overig					
Geslacht	4	3	1	1		1		1		11
Ras							1		1	2
Nationaliteit	1					1			1	3
Godsdienst	1						1			2
Seksuele gerichtheid										
Burgerlijke staat										
Politieke overtuiging										
Levensovertuiging										
Arbeidsduur										
Vaste / tijdelijke arbeidscontracten										
Handicap / chronische ziekte	1		2	1						4
Leeftijd	2		2			1			1	6
Meerdere gronden			2							2
Geen gronden			1						1	2
Totaal	9	3	8	2		3	2	1	4	32

NB. In 2015 heeft het College een aantal noodzakelijke mutaties doorgevoerd op subterreinen in de arbeid. Hierdoor wijken de cijfers in tabel 4 af van de cijfers in de voorgaande rapportage.

Tabel 4f Aantal oordelen College voor de Rechten van de Mens, naar discriminatiegrond en terrein, 2015

	Arbeid					Goederen en diensten	Overig	Meerdere terreinen per	Geen terrein	Totaal
	Werving en selectie	Aanstelling	Beeindiging arbeidsrelatie	Arbeidsvoorwaarden	Arbeid overig					
Geslacht		1				1				2
Ras					1					1
Nationaliteit										
Godsdienst										
Seksuele gerichtheid										
Burgerlijke staat										
Politieke overtuiging										
Levensovertuiging										
Arbeidsduur										
Vaste / tijdelijke arbeidscontracten										
Handicap / chronische ziekte			1							1
Leeftijd		1		1						2
Meerdere gronden								1		1
Geen gronden										
Totaal		2	1	1	1	1		1		7